8278

III

8279
III

Pawlicki Stefan.

Historia filozofii greckiej

R. 1880 - 1890.

 Wstęp

Zanim opowiad. zarysie dziejó filoz: greck: należ:
odpowied. na dwa pytan: jedno kardynal.? drug. podrzęd.
Pierw. pyt. takie: co to filozofia? drugie: czy filoz. ma jak. histor.? pytan. uwzględ.
bo jeże. mamy pozn. dziej. jak. nauy, powinniś. przedewsz.
wiedz: czem ~~koniecz~~ jest? jakie jej określe: a pot.
czy tak określo. wzór mieć może swoj. dziej. Pierw.
pyt. tem potrzebn: że wiele istn. dzisiej defini:
filoz: a są pisar. którzy z tej wiel. liczb. cnujęd.
nie uzda. się być prawdz: Są naw. co utrzymu. że
filozo. nie może mieć wsz: defini: bo nie jest nawi zprzedmio.
ściśle oznaczo: że w najlepsz. raz: jest poematem
metafizy i bez podsta. w naukowo: a bez rezult: pozned.
przyszł: Wszak astronomia, fizyka, chemia i reszta
nauk mają każda swoj. specyalno; jedna tył. filoz.
wskaz. jej nie może. Wobec tych zarzut. jakoby filoz
nie mię: defini. pewn: czy nie była nau: ściśl. określo:
dosyć jest wykaz: że Grecy mieli jasn. o filoz:
poję: i w band. dokład. zamyka. jej grani: Bo
jeże: w pojmowa. Grek: filoz: była wiedz: metodyczn:
pewn. liczb. prawd, do niewątpli. mieć musia. tak.
jasną defini: a wsztow. greck. aby tę wiedz:
wypracia: rozwija: podnos: do coraz więk. doskona:
będz tylko zycz: z któr. istniec. się histo: greck.
filoz: Przy tak. tych naszych: okaż. krót: histo:
wyra: φιλοσοφία.

Dawniej. literat. grec: nie wiy. tego wyra:
nie znaj. go ani Hom. ani Hezyod. Pierw: Herod. (I. 30)
używa: φιλοσοφεῖν tam gdzie Krezus nazy: Solona
znakomi: wiedzy (φιλοσοφέων) a φιλοσοφία używane
przez niego (I. 50) na oznacz. mędrc. gwiazd czy astrolo:
Nie odnosi jeszcz. tych słów do pewn: odrębn: kasty
uczon: któr. w późn. wiek. nazyw: filozofami, ~~przeciwnie~~
siedmiu mędr: (do któr. i Solon należ.) i Pitago:

nazy: sofistami.

Nieco później od Herod. Tucyd. przez φιλοσοφεῖν wyraz: chęć kształce: się i wzbogacić: swoj. wied. n.p. II. 40 kład. w usta Peryklesa: te piękn. słowa: φιλοκαλοῦμεν μετ᾽ εὐτελείας καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας t. j.: kocha: się w piękn: z miarą a filozofuj: bez miękko. Na mocy tem φιλοσοφεῖν nie mniej więc: tak. znaczy: jak w nasz. defin. Cycero: omnis rerum optimarum cognitio atque in iis exercitatio philosophia nominata est.

Gdyb. Grecy był. w podob. spos: wyraż: wyraża było. może ścisły. zaznat, że ~~dotąd~~ filoz: nie mia: właściw. i ścisł. defin. ale wiado. przecież że filoz: była u Grek: rodz. wiedzy, ściś. odróżnia. od inn. umiejętno. wiado. także że nie każd. uczon. otrzym. nazyw. godnosc filozof; musiz. zat. filozo. obok znacze. ogólne. mieć drug. jeszcz. ściślej. Zaś. tedy chodz. o pew. rodzaj ludzi, mają. prawo do tej nazw. to pierw. podob. Pitago. nazywał się. filozo. w rozmo. z Leonem, księc: Fliazyi. Gdy bow: księżę, opowia. Cycer: (Tusc. V.3; powołu. się na powa. Hera-klidesa z Pontu, ucznia Platonowe.) podziwia. jego talent i wymo. zapyt: w jakiej ~~sztu~~ sztu: najlepiej ~~poznie~~ sob. zaufa, odrze: że sztu. nie zna żadn. ale jest filoz: (esse philosophum) A gdy Leon zdziwio. nowość wyra. zapyt: którzy ~~czby~~ ~~to~~ byli filozo: i jakab. zachodzi. różnic. międ. nimi a innymi, Pitag. odparł: życ. ludz. wydaj. mi się podob. do owe. ~~targu~~ jarmar., który odbywa się przy wiel. uroczysto. igrzysk i udziale cał. Grec. Bo jak tam jedni wyćwiczone. ciała. ubiega. się o chwa. i szlachet. wień; inni tam przybyw. dla zysku i zarob: w sprzedaży lub kupnie, ale jest tak. pew. rodz. ludz. i to za najszlachetn: który nie szuka ani oklask. ani zysku, lecz przybywa dla widze. i pilnie ogląda. co i jak się dzieje. Tak samo my, jak z miast.

pewne. na jarmark bardzo uczęszczane, tak my z innego życ.
i świat. do tego życia przybyw. jedni ubiegają się o sław. inni
o pieniądz: mało zaś jest takich, którzy wszyst. inne rzeczy za
nic nie maj. pilnie bada: natu. rzeczy. Ci nazyw. siebie miłośni.
mądro. t. j. filozofami a jak tam na jarmar. najszlach.
jest przypatryw. się nic nie kupu. tak ~~w~~ życiu dale:
od wszyst. zajęć wyższa jest kontemplacya rzeczy i wiedza."
hos se appellare sapientiae studiosos i. e. enim philo-
sophos et ut illic liberalissimum esset spectare nihil
sibi acquirentem, sic in vita longe omnibus studiis con-
templationem rerum cognitionemque praestare. –

Czy wyp. rzeczywiś. miał miej. i czy Heraklides z
Pontu, uczeń Platona, z które. czerp. Cyce: ~~dobrze~~ wiernie podał
słowa Pitagora. jest dla nas ~~mało~~ i dla przedmio. naszego
małej wagi. Sama defini. choć bardzo ~~mało~~ rzecz. jest
~~zatem przecież niedokładn~~o: jedn. jasn. i wznio: filozo:
ma być wiedz: rzeczy ale bezinteresow: Ta zaś wied.
niestych. wyż: od wszyst. zajęć. –

W porząd. chronol. spotyka. się z wiel. posta:
Sokrat: Jeż. Kto, to stwor: lub właśc: rodzic filoz: parens philosophiae
(Cicer.) był pomi. posta: dobr: sztu. swojej defin.
Ale sam nic nie napis: a jego wszech. nie zaw. dokła:
przekaza: nam jego wszyst. Wedł: powszech. trady: dod:
on do fizy: którą się filoz: przed nim zajmow: jeno:
ety: a że dyalekty: w dzieł jem. mniej więc. cześć
przez Zenona z Elei podnieść. zosta. do godno: osobn.
nau: filoz: odt: na trzy rozpad: się częś: fizy:
ety. dyalek: Z tych trzech częś: dyale: była właściw:
sztu. filozofii fizy: zaś i ety: były przedmio: którymi
one się zajmo. Można więc: rolę Sokr: tak oznacz:
że u niego dyalekt: obejmo: zarów. przyro. jak agn. ludz:
z cel: prakty: i moral. Tak nale: zrozum: Sokr: defin: mądro:
u Xenof. Memo. IV. 5. że jej zadan. jest rozwa. to
co jest najlep: w spraw: a posługu. się zaw: dyalekty:

w prakty. i w teor: powin. zaw. wyłącz: to, co jest
dobr: a unik: tego, co jest złe. Plat. mowi w Apol
(p. 29. d.) tak streno: filoz: prakty: swe: misd:
kroh. ludzi a ~~[illegible]~~ Boga być posłusz: W krót.
tem zdan: cała mądro: życ. ludz. zawar: i główn. zadan.
~~zdan~~: filoz:

Jest inn. twierdz. Sokr: które jak najlep: z pozn.
się zgad. Wiado: że za główn. cel mądro: uważ: znajo:
sieb. same: γνῶθι σεαυτόν. I w ten tak. cało filoz:
zawar. jak wid. z rozmo: któr. Sokr. miał z Eutydemem
(Xenof. Memor. IV. 2.)

„Powiedz mi, Eutydemie, czy porzed. kiedy do Delfów?
– Zaiste, a naw. dwa razy.
– Czy tam czyta: ten napis, wyry: gdzieś w murz:
Znaj sieb. sam.? –
– Czytałem. –
– Czy zaniedb. tę radę czy też zastan: bad: kto jesteś?
– Nie, ~~[illegible]~~ za prawd. ~~Jest to~~ Wiedz. tę mniema.
dobr. posiad. bo z trudno: były. nabyw. inne, gdyb.
nie był znał sieb. same.
– Czy sądz. że nato, aby znać sieb. wystar. znać
swoj. nazwi? Czy też nie należ. pojąć za przykła.
tego, który chcąc kup. koń. nie pochlebi. sob. że
dobr. go zna, jeżeli go nie zbad. czy jest posłusz. lub
upar: słab. lub silny. żyw. lub powol: słowo czy
także w sob. wszyst. przymio. które stano: dobr.
lub złego. koń: Czyż nie nale. zbad. tak samo
i siebie: do czego się jest zdoln. i jak. są naw. siły?
– Mnie się zda: zaprzew: że nie znać naw. władz,
jest to nie znać sieb. sam. –
– Czyż nie jasn. że ludz. nigd. nie są szczęśl. jak
gdy posiad. tę wiedz. czyż nieszczęśl. jak
gdy się myla co do sieb. sam.? W isto. ci, któr.
znaj. sieb. sam. wiedz. co im przydat. i rozróżn.
rzeczy, do któr. są zdol. lub niezdol. Ograniczaj.
się sob. do, co wiedzą, zyskują nab. to, czego im niedosta.

a wstrzymał[jąc] się zapęd. od te: co przecho. ich wiedz. unika błęd. i win. Ale ci którz. nie znaj. sieb. sam. i mylą się co do własn. sił, są dal. w tej zam. nieświadom. co do inn. ludzi i co do rzeczy ludzk. w ogó; nie wiedz. ani czego im niedost: ani czem są ani co im przydat. i lecz pozostając w błędz. co do tych rzeczy, utracają dobr: rzeczy a sprowadz. na sieb. złe."

Z tych słów Sokr. widać, że słynne ~~koment~~: ~~do~~ (γνῶθι σεαυτόν nie było dla nie: zruma. ogólnik. pozbaw: naukow. ścisło. lecz pełn. treści ~~[illegible]~~: aksyom: z który. wyprow. można i cała treść filoz: i jedyn. prawdz: jej metod. Bo pozna: ~~[illegible]~~ sieb: sam. ma być pozn: władz naszych ducho. i ciele: a że jedn. są teorety. ~~[illegible]~~: drug: praktycz. ~~[illegible]~~ natury mieści się w tych słow: i teor. ludz: pozna: i teor. moraln. postępo: A jeżeli czyż: Sokr: mawiał: znan. był: jedn. mało rzecz t. j. że nic nie wiem" to i ten pozor. scepty: jest był: form. ujem. tej sam. prawd: Bo był. ten może powie. o sob. że nic nie wie, kto już wie, co to wiedza, jak: jej grani: cel i przeznacz:

Z krót. pogla: na hist. wyra: φιλοσοφία to już pewn. że zra: oznacz: ogóln. wied: teore: zwróc. w przeciwsta: do praktyk: umiejęt: lub do różn. gałęz: wiedz: rozłożon. do kunsz: i przeznacz: a następ: od czas: Sokr: wiedza ta teore: koncentr. się w poznan: duszy ludz: a tem sam: nabrać znacz: prakt: bo kreśl. prawa postępo. moraln: i najwyż: zakon życ. ludz: Ten char: psychol.—moral: odt: pozost: w Grec: główn. znam. filoz:

Po Sokr. przyszł: Plat: jego ucz. większ: On tak: ściśl. defin. wied. któr. podnió. ne nieznan. przed nim wyżyn. Wiedzę w sob. doskona: był. Bóg jed. pojęć: (Parm. p. 134) dla ludzi. nazwa mądr. zbyt wiel bo ta był. Bo. przystoi, ale nazw. filozofa miłośn. wiedzy odpowia. warun. ludzi. (Phaedr. p. 278)

A ~~pato~~ czem raźnią się filozof?

„Prawdz: filoz. tyl: ciał. obecn. jest w mieśc. w któr. mieszk: Dusza jego, uważ: przedmio. wszystk. za jej niegod. przechod. się w wszyst. kierun. mierząc, jak mówi Pind. i głęboko. ziemi i niezmierno. jej powierzch., wzno. się aż do niebios, żeby tam rozważ. bieg gwiazd; zwraca oko ciekaw: na wewn. natu. wszyst. wielk. rodza: jestestw, z któr. świat ten się skła. a nie zniża się do żadn. z tych przedmio. które są tuż ~~obok~~ przy niej. Nie tyl. filo. nie wie, co robi jego sąsia. lecz ~~ale~~ praw. nie wie, czy to człow. lub zwie. Ale czem jest człow. i jak. znam. odróżn. go od inn. jestest: w stanie ~~dział~~ czynnym lub biernym, oto czego szuka i nad czem się męczy, aby je odkr. (Theæt. p. 128)

Ten poety. ustęp może wyd. się trochę ogólnik. i więc. przemawiaj. do wyobra: więc określa. jasno pojęc. filoz: ale bliż. zastanaw. się nad nim, widzi. że nie odstęp. nic od rzecz. ani co do jasno. ani ścisło. Bo czemże badan: człow. i znamion, odróżniaj. jego od inn. jestes: jeżeli nie szukan. ogólno. cecho: rzeczy a zaniedbyw: indywidual. z niego, nie należą. do isto. rzeczy. Przedmiot. zat. filoz: szukan. ogóln. pojęć w szczegóło: zmienn: fakt. lub jednost: świa. co i Sokra: wydaw. się być główn. zadan. filoz. dyalek: każ: bow: rzecz każ: definio. a defin. jest wyraz: isto: rzeczy, podciąg: jej pod ogóln. poję. rodza. do któr. nale:

Przytoczy. jesz. jed. ustę. który będz: uzupeł. poprzedn.

W ks. V Rzeczyp: czytamy:

Filozofa za miłośn: widoku prawdy. Inni lud: mają ciekaw. swoj. całą w ocz. i uszach, lubią przeto piękn. głosy, piękn. kolory, piękn. kształty, i wszyst: dzieła w których coś podobn. się znajdzi; ale wszyst. ich nie zdol: by spostrze. i kocha. piękno samo .... Należy więc nazyw. ~~tylk.~~ filozofa. tylk. tych, któr. oddaw. się kontemplacyi pierwszt. istot. wiecz. rzeczy!—

W pierw. ustęp: filo. bad: wewnę. natu: rodzaj. rzeczy, i różnicę ich. wzaję: tut: każe mu Plat. rozważ. pierwia. istot. rzeczy, co na jed. wycho.

Jest więc wedł. Plat. filoz: wiedz. najwyższ. ogóln., tj.
która w każd. przedmio: bada jego istot: lub rodzajo. char.
a że w każd. rzeczy znamio. istot. rodzaj. za tem, co trwa
co jest, indywidual. zaś cechy zmienne. się, przechod; ~~przemi~~
stwór: nazy. Plat. filozof. tych, który zaw. kocha. to, co
jest = τοὺς αὐτὸ ἄρα ἕκαστον τὸ ὂν ἀσπαζομένους
φιλοσόφους κλητέον (Resp. V. p. 480) lub tych, któr.
potraf. uchwyc. to, co zawsze trwa w sob. na ten sam spos.
φιλόσοφοι οἱ τοῦ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὡσαύτως ἔχοντος δυνάμενοι
ἐφάπτεσθαι.

Gdy jedn. zważy. że Plat. dwa przyjmu. świa: jed. wiecz.
niezmien. idei, które są wzorc: rzeczy stworzo: drugi zmysłow.
zmienn. zjawi. przem: które mogą być, nie być a niedokład.
sposob. odzwierciedla. w sob. odwiecz. wzory boże. zaś: gdy
zważ. jedn. że u Plat. praw. jest w tem, co trwa, nie
zmien. się, a to, co podpa. zmian: nie mieś. w sob. praw.
lec tyl. opin. czy. widzi-mi-się, zrozu: że Plat. filozof.
φιλόσοφοι) przeciwst: tym, który są miłośni. opin:
(φιλόδοξοι) rozum. tak. dla czego wedł. Plat. dyalekty.
filozofi. jest najwyż. z nauk (Resp. VII. p. 534), skoro
ona odkry: jedno: w wielości zjawisk, bez względ. w względzi.
fakt: wieczności w zmienn. stworzen. a że Bóg najwyż.
jest z idei. to idea dobra: Boga ona widz. w każd.
rzeczy a każd. rzecz w Bo. Innemi słowy: Wedł. Plato.
jest filoz: ~~p~~ nau. tego, co jest.

Wiel. uczeń i spadk. Plat. Aryst: zachow. tę
defini. Prawda że u niego: filozo. nie zaw. znacz. rzeczy
ozna: całokształt nauk i wszyst. ich gałęzi, zatem:
fizy. ety. polity. poety. i t. d. Wszyst. te gałęz. nauk
nazy. Aryst. filoz. Ale nie on drug: szczególniej.
filoz: któr. wyż. nazy: filoz. pierw: ἡ πρώτη φιλοσοφία,
a którą dziś nazyw. powszech. metafizy. A ta metaf.
jest znowu, jak u Plat: nauk. tego co jest, o ile jest
τὸ ὂν ᾗ ὄν (Met. VI. 1.). Taka jedn. krót. golosło.
defin. może fałszy. dać wyobra: o zadan. i treś. filoz:
dla tego określ. ~~dzieła~~ ~~okres~~ jej Ary. bliż. jako nauk. która bada pierw.
przyczy. i pierw. zasa. określ. (Met. I. 1. sub fine.)

zasady one

Gdy zaś pyta: jak. do. przycz. i zasa: co właściw.
przedmio. filoz: odpowi. filoz. ze Stagiry, że wiedza
filoz: powinna bad. pierw. zasa: i pierw. dzi. najwyż.
przyczy (Met. I. 2.), że ta wiedz. nie służ. żadn. korzyś.
lub celom materyal. lecz jest bezinteresow. i sieb. samej
ma za cel ostatn. To też jak tylko ten człow. jest woln. który
pracu. dla sieb. a nie dla inn. tak i filozo: zwszyst.
nauk jedna jest prawdz. i wolna, bo ona jedna tyl.
nie ma inn. przedmio. prócz sieb. sam. (Met. ibid.)
Nast. teraz uwag. równ. piękn. jak głębo:

Można było z wiel. słuszno: uważ. że posiad. takie
wied. jest po nad siły ludzko. bo natur. ludz. jest niewolnicza
pod tysiąc. wzgled. a wedł. Simonidesa tyl. Bóg
jed. może używ. (dostojn) przywile. wolno. ale człow
przeniewierzyłb. się swe. sob: gdyb. nie szuk. tej wied.
któ. mog. osięgn. Przypusz. że poeci ~~prawdę~~ mów.
i że bóst. może czas: mieć zawiść jest. zazdro. byłob.
tak. głów. miej. aby być zazdro. jak mnie się zd.
wszys. zaś któ. odznacz. się w tej wied. powin. by przez
bogów być gnębie [illegible]. nieuwagi. Ale z jedn. stro. jest
wielce niemożeb. aby bogo. obniża. się kied. do podł.
zazdro. raczej poeci. zaś, jak mówi przysłow. wiel: zmyślają.
Ale pomi. to trzeb. być przekon. że nie mam. nau: któreb.
bardz. od filozo. zasługiw. na szacun. Z drug. stro. jest
ona wiedz. najbard. bosk. i najwyż. i ona jedn. nią
jest dla dwoch powod: najprzód. wiedze, któreb. bardz. od
każd. inn. powin. być własnoś. Boga: jest bosk. posiadł.
nauka. a powtó: jest ona nauk. ~~która~~ zawsze:
jeżeli która, zajmow. się rzecz. bosk. Otóż filoz.
może sam. słuszn. że tylko w sob. te korzy. podwój. bo
za zgod. wszystk. rodza. ludz: Bóg jest przyczy. i zasa.
rzeczy i on jed. jest w stan. posiad. taką wied. lub
przynajm. powin. ją posiad. najwięcej. bard. niż żad. z nas
potrafi-b. ją kiedykol. posiąd.

Tak więc (koń. Arystot.), wszystk. inne nau. mogą być
potrzebniej. od filoz: ale nie mam ani jedn. któreb. wyż.
była od niej. — (Met. I. 2. sub fine)

Będz. więc wed. Aryst: filoz: wiedzą ostatn. przycz. i zasad a z tem określ: nie zosta. w niezgodz. dawniej podane defini: że filoz: jest nauk: bytu o ile jest byt: τὸ ὂν ᾗ ὄν, bo jak objaśn. Aryst: (Met. I. 3), ażeb. mieć wied. należ. wznieść się aż do najposto. przycz. pierw. bo o jakikol: przedmio. chodz. nigd. nie moż. o nim. powiedz. że go dobr. zna, dopó. nie zna jego przycz: pierw. Tym sposo: filoz: grec: w ciąg. swe: rozw. doszło do pełn. i jasn. defin: swe: przedmio. i meto: przedmio. będz: byt, nie zna: tem ogólo: t. j. rodz. wszelk. rzeczy, jak mówi Plat. lub byt o ile jest byt: jak mówi Aryst. Meto: zaś będz: wznosze. się do przycz. najwyż. t. j. powiąz. każd. rodza. bytu: z całą rzecz. i z Bogiem. Pogląd. Aryst: na istot. filoz: utrzym. się aż do nasz. czas: Jeżeli w średn. wiek: mówio. że filoz: jest cognitio rerum per causas altissimas lub rer. supremae principiae, to każ. widzi, że defin. taka w treś. nie różni się od arysto: a my dziś nie inn. używa. Ta tylk. zaszła zmia: w czas. chrześ. że defin. Aryst. należ. zmien: aby nie mieszać jej z teol. objawio. która tak. nazyw. się może wiedz. ze posto. przycz. najwyż. Aby uwydat. różni. jaka zacho. międ: filoz: a teol. która się tem tem przedmio. materi. się zajmu: doda. wszystko do pierw. że za pomo świat. przyrod: sped: zada. swo. do drug. że ona to robi za pomo. świat. nadprzyrod: Przez świat. nadprzyrod. rozum. tut. objawie: pisan. i niepisa. oraz nauczycielstwo nieomyl: Kościoła którą ma powierzo. rob: przechowyw. i rozumien. pewn. tych. prawd, od Chryst. jedna przekazan.

Na defini. Aryst. kończy. histor: wyraz. i pojęc. filoz: Później szkoł. greck: żadn. nowe. defin. nie utworzy. lecz albo trzyma. się arystote. albo też do przedarystot. więc. ogólników wracaj: Jeżeli n. p. bywa: okreś. filoz:

jako divinarum humanarumque rerum tum initiorum causarumque

cujusque rei cognitio (Tusc. V. 3) to parafrazu. oryginal.

był. myśl bizyst: a jeżeli nie inne. mniej. naz. filoz.

rerum divinarum et humanarum causarumque quibus hae

res continentur, scientia (de off. II. 2). to pozostanie

równ. niemal. myśli niel: zalożyc. szko. Perypat. Jeżeli

zaś Sene: zaprzecz. tej defin. Cycero: pod pretext. że causae

divinarum humanarumque pars divinarum sunt, (Epist. XIV. 1 lub epist. 89) to ~~[illegible]~~ niesłusz:

~~[illegible]~~ bo filoz:

panteistyczn., ~~[illegible]~~: jakim był Sene: ze

przykład. dawniej. stoik: pomi. przyjmow: przyczy:

a chociaż: dla nie: świat jest cz: bóst. to właśc.

myśl. nie może o przyczy: świat: i odrożn. Bóst. które

nie jest świat. jeno. od tegoż Bóst. o ile jest świat.

Zresztą. ta krytycz. uwa: Sene: nie skłoni. go

do porzucenia. now. defin. bo jeżeli w tymże liśc. 89tym

(lub Lib. XIV. epist. 1 wedł. wyd. Haase'go) raz filoz

nazy: sapientiae amor et affectatio, drugi raz

~~[illegible]~~ studium virtutis, sed per ipsam virtutem

to pierw. defin: jest był. powtórz. pitagor: a

druga nie określ: przedmiot. nauko. którą. filoz. się

zajmu. lecz cel jej praktyczny: dla życ. ludzk. W tymż. liś

wreszcie. wreszcie, że Sene. przyjmu. i omaw. dawny podz.

filozo. na trzy części: moralis, naturalis, rationalis

Przy Stoik. tenże nie wspomi. o dwóch. ich przeciwni

Epikurejczy. Sene: twierd: (ibidem), że ci znaczn. na dwie

części rozkłada: filozo: na przyrodz. i moral. ale pozo-

stała rzecz zmarze: doda: nowe trzecią, t. j. dyalekt.

Jeżeli: zaś Epikur nazyw. filoz: uwiegan. się rozumn.

o szczęściu. [Sext. Empir. adv. Mathem. XI. 161: Ἐπίκουρος

ἔλεγε τὴν φιλοσοφίαν ἐνέργειαν εἶναι λόγοις καὶ

διαλογισμοῖς τὸν εὐδαίμονα βίον περιποιοῦσαν] to

w defin. tej wyraźn. cel wiedzy filoz: tymczasem zaś jej

przedmio. lub granic. –

Tak tedy widz.: że Gre: po niektór. prób. i zruken.
niewnikn. przy tworzen. się now. nau. doszli do jasn. defin.
filozo. uważ. ją za wiedz. ogóln. form bytu a że przedm.
wied. być nie może, bez znajom. przycz.: którym byt jakiś zawdzię.
swoje ~~p~~ powstan. istnien. i przeznacz.: wiedza ta bytu
ogóln. zamieniała się stopn. w nau.: o wszyst. przyczy.
i ostatn. zasad wszechbytu. Ale filozo. dla Grek. nie
tyl. była spekula: nad tajemni. bytu, nie tyl. teor: wiedz.
one była dla nich czemś więc.: bo tak.: sztu. prakty.
życ. moraln. Tej stro.: w umysłow. pra.: greck. nie moż.
dosyć podziw.: ani dość wychwal. Cicer. Sene.: filoz.
nazyw.: studium virtutis, sed per ipsam virtute, wyraż.
przekon.: cał. przedstaw. starożytno. W isto. tem
różni się filoz. od inny. nauk, że jest zarazem sztu.
życ. i jego stwórcz. przy kt. sposob. przypomin.
adeptom filoz.: że ich nau.: powin. być w zgod. z ich życ.
Z tym. narzekan. Cyce.: choć jed. ustęp przyto.: Ilu
znajdz. się filoz.: mówi on (Tusc. II. 4) któr. tak są moraln.
usposob.: tak w duchu i życ.: ustalen., jak rozum wyma.?
Ilu takich, któr. nau. sw. uważ. nie za popis mądr.
lecz zakon życ.? któr. słuch. sieb samych i postęp. za swoim.
nauk.? Widz. można jedn. tak lekk. i chełpliw. że dla
nich lep. było, ~~więc~~ uczyć się filoz.; inn. znów chciw.
pieniędz. niektór. oddają się za złe; wielu będą niewol.
żądz swoich, tak iż ~~dziwn.~~ mowa ich dziwn. walczy z ich
życ. ut cum eor. vita mirabiliter pugnet oratio.
I stopn. dod.: z obecz.: ~~filoz~~ [illegible] wyżej: co mnie przynaj.
wyda. się być nerwą najbrzyd. quod quid mihi videtur
esse turpissimum.

To ogóln. przekon.: że filoz.: powin. czemś więc. być
niż tył.: gadani.: o wzel. problem. życ. i sięg. nawe.
tej wzd. wiem. głęb. wartw. moraln. i zew. zawsze
społecz.: tak stopn. żąda. od gramaty. aby pisał styl.
poprawn.; od muzy. aby dobr. grał na instrum. za któr.
[illegible] chce uczy. tak zastano. sposob. nauc. któr. uważ.
życ. a uczy umie. A jeśli już w sztuce domag. się od

filoz: aby zasc. swoj. stanko. stwierdz. życ. cnotliw. tak
w stopn. daleko wyż: od dzisiejsz. filoz: żąd. nalez:
aby wartos. ich życ. dostrojo. była do wysok. ich nauki.
To znam. moraln. było wedl. pojmow. Grek. nieodłącz. od
filoz. prawdz: a stąd nie było. teor: oddzieln. przyr:
i zasad było ... być filoz: lecz takż: ćwiczenie się
w doskonałd: nabyw. cnoty, studium virtutis.

Pojmow. że Grecy jam. spełn. mieli poję: wie:
która nazyw. filoz. mog. tak odpowie na drug. pyt:
czy filoz: tak jak oni ją pojmow: mieć może histor:
Że ją ma: w Grecyi przynaj: ~~to~~ jest fakt: o któr.
świad. świet. dzieje ludz. pomni. i zbiór syst. jest
następ. odpowie. na pytan. powyż: Ale także reflek.
uczy, że filoz. mieć może histor. Bo istnie histor.
jeżeli nie nastąpi: tyln. samowied: zmierzaj. do tego
samo. celu, a pomimo. międ sobą wzaj. genety: t. j.
że jed. wypły. z drugie: czy dodatn. jako jego rozwój logicz
czy ujemn. jako antyte: wywoła. krytycz. opory. Te
organ. niezbędn: w histor. każd. nau. znaleźć się także
w histor. filoz: Gdyby każd. filoz: rozumow. dla sieb. nie
dbając o poprzedn. ani o współcze; gdyby każd. zaczyn.
ab ovo a nie łącz. się ani z przeszło. ani z potom.
mielibyś. syst: może każdy. osobne: ale te syst. nie ~~byłyb~~
miałyb. histor: Byłyb. zapew. tylko samowied: ale
nie zmierza: b. do tego samo. celu, a gdyb. naw. tak
było, nie pozostaw. b. w związ. genety. bez które nie
może być ani rozwoj. ani histor. Ale tak nigd. nie
było w filoz. a naw. być nie może. Każd. filoz: ~~twory~~
rośnie: ~~...~~: mistrzów, któr. rozwój: dał jego myśl:
~~jest to~~ sam ani jego uczni. dzieło a ... uczni. tam
~~może być~~ zaczy. się histor. Ale jak uczni. i społe. tak
i filoz. wcale nie tworz: wyczerpan. swoj. całą zysk.
obmiera: ale zawsze schodz. z widow. dopi. przez
opory: i krytyk: wywoła nowe ... im potrzeb. lub

przeciw. które ze now. inny. daj. skod. porządk. przedst.
ich jako ciąg genetycz. lub logicz. powiązan. wątków. świadomość
do tego. zdążaj. celu a cel. jest zaw. urzeczywistn. ow. filoz.
któr. pojęć: poznali. wyż.

Nie potrze. rozwodz. się długo, że pojęc. takie. histor. jest
niestych. waż. umys. nowe. wzbogace. Jest. każdej umiejętn.
dzieje za równ. wzniosł., jak poważ. widowisk, to
losy i przemiany....

II. Dziejopisarstwo i bibliografia filozofii greckiej.

Zanim przystąp. do sprawozd. zaw. dziej. filoz: greck.
należ. wspomn. o nasz. poprzedn: pracach: o ważniej.
aby ~~znit~~ było wiadom. skąd sami czerpa: nasze wiad:
a także dana była sposob: powziąć coś o sposob. jakim
pisa. ~~dotąd~~ histo: filoz. w ogóle, a greck. w szczeg.
Dziejopisar. wszel. opie: się na źród, dla nas: są niem
dzie: filoz: które albo w cało. nas doszły, albo w ułam.
zachow: przez innych pisar. W obu razach potrze. wiel. znaj
filolo. i histor. wiadom: a nadto jasn. zasad. filoz. aby
móc przedsta: obraz ich: i post. rozwoj. myśli:
(Beznstron. zamiesz. potrze. nie tylk. aby sądz. ich systę:
ale także wiel. przezorno. aby wiadomo. o nich, zostawion.
gdy zachow. się u przeciwnego obozu pisar. przyjmowa
ostroż: i bez Tatrowień. ufno. Pozytyw. sądz. ich będą
zaw. z punkt. widze. stronn. ale też jed. dozwa. więcej
największ. beznstron: Brak tego ~~punktu~~ stanowis. nie potrzeba
na tem miej: tem bardz. że beznstron. chrześ. nie może być
poda. w wątpliw. dopó. dopóki o filoz. starożyt. a tak
jedn. teraz się rozchodzi.

Histo. jak inn. nauk. tak i filoz: zawsz: krytycz. opracowy.
dopie. w nasz. czas; ostat: pozost. jak: istnie. w starożyt:
wspomn. późn. gdy przyjdz. nam mów. o źródł.
Pierw. histor. filoz: jaka zostaje. na tę nazw. ukaz:
się w 1655 w Londy: przez Tom. Stanley'a: The
history of philosophy. Łaciń. przekł: ogłos. Gottfr.
Olearius 1711 w Lipsku, który wstęp. ukaz. się bez nazwis.
tłumacz. w Wenecyi 1731 staran. Polet'a pod tyt:
Historia philosophica i t. d. w 3 tom. Stanley
wiern. trzyma się Diogenesa z Laerty, o któr. późn. będz.
mowa. Dzieło ~~[illegible]~~ zaw. ważniej, niż tyt. obiec. bo tyl. filoz. starożyt.+
Co do cza: najbliż: Pierre Bayle, któr. w swoi. Dictionaire
historique et critique. Rotterdam 1697 i częś. wiele
ma ustępów z dziej. filoz. Książ. Bayl'a nie jest histor.

+ Zajmu. się zaś dla tego wyłącz. filoz. starożyt:
(bo filoz. jest jemu wykład. praw: a że teol. chrześ.
już posia. prawd. stała się filoz. zbyteczną.

lecz wszyst: przytoczo. róż. sob. przeciw. mniem. zostaw. uczniu: czytelni. wybór międ. jedn. lub drug:

Joh. Jako. Brucker: Kurze Fragen aus der philos. Historie. 7 Bde. Ulm 1731-36. drug. pomnoż. wyd. tamże 1737. Następ. ogłos. dzie: nowe po łacinie: Historia critica philosophiae a mundi incunabulis ad nostram usq aetatē deducta. 5 voll. Lipsiae 1742-44. drug. pomnoż. wyd. tamże 1766-67. Zasługi auto. za nierzmier: bo pierw. napis. cało hist. filoz. zaczyn. od począt. świa. Tak dale: zaczyn. orygin. napis. wiele x niepotrzeb. rozdzia. Pierw. epo. n. p. się u nie: od począt. świa aż do powst. imper. rzyms. Podziel. na dwie cz: z któr. pierw. o filoz. barba: druga o greck: Filoz. barbarzy: znow podział: na 2 księ: 1a Ks: de philosophia antediluviana, gdz. czyta: nów. rozdz. o filozofii Adama, pot. Kaina i Able pot. Setha. W rozd. VII przechodz. now. zko: Kainitów i Sethianów i t. d. Wszyst. to ogólni. nader, komicz: Ks. 2a obejmu: filoz. barbarzy. od potopu: rozd. 1: o filoz. Żydów, gdzie znow trakto. takie kwest. czy n. p. Noe był filoz: a aut. powia: tak wrostrz: nihil ē qu. nos Noachū philosophorū choris includere cogit. Pot. dowod. róż. obszer. że Sem i Cham, cwe. Abraham, Isaac. Jakob i Mojże. nie zale: do filoz. w zyst. znacz: W im. mniej. porzadku aut: jaka mogli wyznaw. filoz. dzik: plemio. Ameryk. Hurony, Karaiby, Botokudy i t. d. Jedn. pomin. te części. komicz: rozpra: należ. wyzn. że Bru. stara. się obj: wszyst. wie: wszyst. syste: wszyst. myśl. filoz. rodzaj. ludz. A jego wiadom. ogrom. Nie rozpra. o niczem pobież: lecz zaw. dokła. aż do grun: czyta: Przeczyt. każd. książ. o któr. mówi, a jeśl. któr. dosta. nie mógł, wymien. znamien. źród. na któr. zdan. polega. Nadto trzeb. powied. na pochwa. Bru: że za był. był jedn. znajomi. ludź swego wie: lecz miał takż. wszyst. jasny, łatwy porząd. Zwolenn. filozo. Leibnitz. i metod. matema. Wolfa, umiał: za ich przykład. drug: wyprow: z każd. syste; zbiera bezstron. i sumien. wszyst. główn. myśli.

Każd. filoz. numeruje i paragrafuje to wszyst. a pod. po kole. systematycz. ~~ściąg~~ rozbiera i w koń. ubija, jeśli nie zgod. z jego sposob. myśl.

I tu przeszedł do jego defektów. Bru. jest prawowier. gorliw. protest. Stąd nie opu. żadn. sposob. gdzie może rzucić kamień na Kościół Katol. lub ~~uja~~ deklamo. przeciw obskurantyzmo. niewoli sumień i t.d. Dla niego ~~jedne~~ tylk. jedn. praw. a ta jest w ortodoksyi protest. i filoz. Leibn. na którą to zapatr. bywaj. protest. inni się nie zgadz. Każd. zatem zgodz. z protest. lub z Leibn. jest prawd. filoz. każd. któr. od nich odstępu.

Z tego defekt. drugi się tworz. Nie pojmu. histor. postęp. Nie wie, że syst. każd. jest dzieck. swe. ~~czasu~~ a częśc. inn. być nie mógł, jak. ~~wśród~~ warun. które go porodz. do życ. Dziw. więc wyda. mi się tak. sądy, że neoplatonizm jest wszyst. sprzeciw. przeciw chrześc.; że gnostycyzm jest dzieck. ~~pychy~~ i zarozumiało.

Nareszc. Bru. pomi. jasn. poję. jest dru. płyt. myśli a porówn. wyż. krytyk. wszyst. Przypus. wiele zdań za dobre uważ. które się pośr. ukaz. błędn. jest rozwlekł. i gadat. na wstęp. tam gdz. mówi o res. instol. u.f. a całe rozpat. kwaj. poken. brak. poz. historyc. pogląd. na rozwój narod.

Po Bruckerze przypom. Dietrich Tiedemann aut. dzie. Geist d. speculativen Philos. 7 Bde. Marburg 1791–97. Obejm. filoz. od Talesa do Berkeleya, a przy spekulaty. filoz. wyj. teoret. w przeciwieńst. do praktycz. czy. morel. Przeciw. Kanta, trzyma się jeszcze filoz. Leibn. i Wolfa, złączony ją w dziwacz. spos. z sensualiz. Lockego. Gdy Bru. nie dosyć oddziel. dzieje filozo. od teolo. Tiede. znow. zupeł. nie uwzględn. teolo. a jedn. wszak. że ~~tak~~ jedn. ~~jak~~ na dru. wywiera. ~~na siebie~~ ogromn. wpływ wzaje. Tiede. nie jest tak. uczo. jak Bru. ale za to więc. jest krytycz. Nie tylk. przytacz. swoj. pogl. lecz tak. je ocen.; nie tylk. streszcz. syste. filoz. lecz wielk. tak. wskaz. wiek. ducha i wytłuma. ich stronn. genetycz. Tak. pod względ. porząd. chronol. stoi on wyż. od Bruck. Gdy ten niewolni. przytacza.

epo. Gat. za jego czas: ~~przy~~ dzieło histo. polity. Tiede
stara się uwzględn: waż. społecz. wypad. z które. rozw.
filozo. ~~[illegible]~~. się sposoby. Nawet. porzech. i to, że u Bru.
jest pozorn. jeszo. a niezupeł. układ, u Tiede: korzy...
duchu: cokolw. ciaśniej. ale za to ściśle ograniczo. Najwięk.
pono zaslu. Tiede: jest pewn: niezależno. w sąd. a
dal. i to, że każd. syste: przyzna: pewn. warto. względ.
podrz: gdy Bru. wszyst. syst. uwa. za bezwzgl. fałszy.
które nie zgadza. się z ortodo. protest.

Ale za o mel. niedosta: Szczegół. jest autor zbyt
bojaźli. w afirmow. autentycz. źród. Wiele dzieł
ma za podrobio. któr. dziś. uważa. powszechn. za autenty.
lub któr. nawet gdy podrobio. lub niepew. imien. w sob.
duży cenn. i prawdzi. wiado. Najważ: zaś błąd. Tiede.
w tem, że modernizu. filoz: starożyt: Treść dialog.
Platoń. wyda. się dziwna, wyłożo: wedł. w terminol: i
~~wedł.~~ pojęć Locke'go. Te ujemn. stro. zaś jedn. hojn.
zrównoważą. przez jed. dodatn. o któr. nie wspomnie. dot.
Tiede. wierny w postę: a choć się myli, gdy przypu:
możnd. doskonale. się w nieskończo. bo duch ludz: jest
ograniczo. i zależn. to nie mniej jego wiara w przyszł.
rozw. na umysł. wznie. dobrocz. ~~Nie oznacz. wprawd.~~
Bru: nie zad. wł. nigd. pytan. czy histo. filoz. post.
lub czy też zatrzyma. się na Leibn. i Wolfie. Tiede:
przeciw. wierny, że posta: dalej, a choć nie oznacz.
praw tego postę: na jedn: wiel. zasłu. że wznió.
myśl, brzemien: skutka: i zaś: do niej wra:

Teraz Tied. jest przeciw. filoz. Kanta, to wiel.
jej zwolenn. jest Tennemann. Geschich. d. Philos.
11 Bde. Leipz. 1798–1819. Dzieło, obliczo: na 13
tom. nie zosta. ukończ: 12ty tom miał obejmo. histor.
filoz. teoret. w Niem. od Leibn. do Kan: a 13ty tom
hist. filoz. moral. od Kartezy. do Kan. Auto.
patrzy się na wszyst. syste. przeszłe po przez okula.
Kan. Tak on odwrac. uwag. teolo. od filoz: jak on
filoz: opie: na psychol. podsta: Poniew. filoz. Kan.
jest idealniej. i szersz. od filoz: Locke'go i Wolffe,
przeto Tennem. lepiej i wszechstronn. od Tiede.

ocen: syste: przeto. Równ. wo: również czerpają z pierw.
źród: również Krytyk: jest przecież Tenn. mniej od Tiede. sceptyc.
i niejednemu źród: nie powo: przypro. autenty. Któr. nie odebr.
Tiede. Syste: wykład. Tenn: obszerniej od Tiede a równ.
wiern; duch każd. syst. dobrze uchwyco. i ~~przed~~stawio, jasno,
dobitn. w wiel. porządku. Oznacza główn. idee, które w każd.
epo. pano. a oznacza je w formach jasnych, ścisł. określo.
Tak pokaz. drog. któr. trzeb: odkryw: idee w rozwoj. histor.
ich następs. wskaz. porz: regular. pod form. pozorn. i bezład.
nieła. czyli tak zwan: rozwój historyozof: w dziej. ludzko.
[Tymczas. tak. coś o niedostat. Tenne: Jest uwolen.
Kan: i wedł. nie. zasad: wszyst. syste: minion. Trzeba że
syst. Kan. szersz. i wyż: od syst. Locke. lub Condillac'a,
ale duch ludz. jeno. przetworniej: Nie wszyst. syste.
filoz: mogł. się pomieść. wygod. w ram. filoz. Kan.
Nie mogł ~~Kan~~ Tenne. za zgromo. okuła. Kan. wszystk. roba.
a czego nie robarz. lub nie zrozum. to nierastur. gani;
Oprócz tego był Kan: jak. Wolf i prze. wszys. niem.
profeso. owe. czasu zegarmist: stronnik. matema. i
wyrob. sob. przykr. niemiecz. formalizm, wstręt do niedyscyp.
przeczyta i pozwolę do ucha; porząd. pedantyczny, styl
raz na zaw: ustalo: w formach technicz. i z terminol.
dobit. a brzyd. ścisł. Tyś: Kan. za najwyż: jedno. ale
ubrane w formy, zdol. odstrasz. nawe. ludzi fachow.
Jeśli to znosi jest w krytyk. czyste. rozu. gdz. Kan.
własn. swój wykła. syst: to zgo. nieznoś. gdy Tenne.
tę okropn. terminolo. naśla: wszystk. myślicie. bez
wyjąt. Jest to grzech, zarówn. przeciw dobre. smako:
popełnio. jak. przeciw prawd. Bo każ. syst: w obcej termino.
staje się zazwyc: niezrozumie. Może bez przesa. powied.
że filozo. Kan: stała się w ręk: Tenn. łożem Prokrusta,
na którym każd. syst. rozciąga: jeśli za mały, obcina:
jeśli za wiel:, byleby się jakoś zmieści. Jeśli się sam
zmieści, to nieźle, n.p. syst. Stoików, ale Plat. mniej
dobrze się pomieści. Neoplaton. nie zmieścił. się wcale
Wogó. stranliw. jest Tenn. dla wszyst. mistyc.
Skept. także postępo: Tenn. choć głęb. i gruntowniej:

od Tiedem. wyda się dale: gorz: i dale. mniej pożyt-
eczno: tym, któr. z nié. chcą się nauczyć dziej. filoz.

E Tenn. zrob. tak. wyciąg z wielk. dzie. pod
tyt: Grundriß der Gesch. d. Philos. für den akad.
Unterricht. Więc. bard. uzyska. dowo: się że książ.
w 1829 piątego wyd: za staran. ~~uczonego~~ prof. Wendt'a.
Piąte to wyd. przełoż. Victor Cousin: Manuel de
l'histoire de la philosophie, traduit de l'allemand
de Tennemann. Paris 1829. Krzesiński zaś
ogłos. pols. przekła. w Krako. 1837. Tłum: pols:
historyi filoz: Schweglera takí wyd. zad niepochleb.
o podręczn: dziełku Tennem: „bez głębsz. pogląd.
pisa. i w duchu szkoln. zebra. nie może zasługiw.
na nazw. którą nosi. Mieści bow. w sob. teogon.
ludów pogańs. oraz średniowie. scholasty. któr.
w histor. filozof. być nie powin. jako z dziedzi.
teologiy. wzięty; nadto bibliogra: zajmu dwa razy tyle
co wykład." Sąd tłuma: Schweglera, któr.
jest X. Fran. Krupiński, jest zupeł. niesłu.
Że Tenn. tak. średniowie. filoz. opraco. a ~~wszystkie~~ mnogi
podał materyą bibliografi. może nie tyl. ~~pożyt.~~
pożyt. ze niej dobra. Origenis. ~~krót~~ mianowi.
zydem nabyć nie mogą. z tak krótkie. dzie: którego
wielka częś: wypełnio. tytułami książ. i rozpraw, ale
trzeb. je wziąć za to, za co ono. chce: aby uchodziło
za dobr. repetitorium, z dokładnemi notatkami bibliogr.
a temu celo. dzieł. odpowiada doskonale.

E Tiedem. i Tennem. wypełn. ~~swojemi~~
dzieła: koniec: przeszłe. i począt. naszego stule.
Obok nich wymien. nale: współczesn. im Jana Gottlieba
Buhle, którego Lehrb. der Gesch. der Philos. und
einer krit. Litteratur derselben ukaz. się w Getyndze
1796-1804 - w 8 tom. a jego Gesch. der neuern
Philos. seit der Epoche der Wiederherstellg der
Wissenschaften, tamże 1800-1805 w 6 tom.

Buhle jest zwolenn. filoz. Kan. ale tak. z Jacobim w sympatyi: uczuc: swoich przekon. filoz. nie wypowia: a w zgadzen. syst. obrać beristo. i krytycz. Bard. czyta. podaj. on, zwłaszcz. w drug. dzie: wyciągi z nadzw. rzadk. Jezu. pominie: wiei. przez: liberal: którem wówcz. atmosf. niem. była przesiąkn; nie dokład. rozpozn. scholast. i niesprawied. jej ocenia; także wiel: stronniczą niechęć do Katolicyzm. w ogó. a do jezuit. w szczegól: to jedn. dzieło zwłaszcz. drug. dzie: w ostatn. tomach swoi: jest nieporówn. pełn. zastępuj ~~Dziet~~ utworów liter. przez który korzystać powin. każd. kto zajm. się filoz. nowoży.

E W nowsz: czasie. przyby: tyl: historyi filoz: do dawniej: że nie sposo: wymień. wszyst. Każd. ~~prof.~~ prow. filoz: a jest ich w sem. Niem. zaw. spółczes. kilku dzieci: ogłos: lub krót. jaki podręcz: lub obszer. wykła. czy całej dziej: filoz: czy pewn. epo: A ze granic Niem. tak. nie przejmowa: Skad. tego literat. odnoś: do bezpo. mow: i rozpocz: Wymien. tyl. kil: i to ważn:

E Najsław: jest Henr: Ritter któr. obszer: Geschicht. der Philos: w 12 tom. wyr: w Hamburgu 1829-53 a pierw. czte. tomy same: ~~H~~ drugi raz 1836-38. Ukaz. się tak. przekła. francu. Dzieło doprowadz. aż do Kan. Ritter uwa: histo. filoz. za cało. jedn: która się rozwi: ciąg. i przekształ; jednak. nie w ten sposó: aby każ: syst: był koniecz: wszyst: i przygotow. tych, które po nim przyszło. a nieodbęd: rezultat: tych, które po-przedz: lecz każd. syst. jest dzieck. swoj: czasu a stąd wypr: poj: wszys: w któr. powst: wpły. pod którem się rozwij: Całość zaś dziej: filoz: właściw. stąd wynik: że duch ludz. w rozwoj: swoim po przez wie: jako cało. się przedsta:

E Ritter nie był jedn. ukończ. swe dzie. kied: ukaza: się prelekcye Hegla: Vorlesungen über die Gesch. d. Philos. w trzech tom. wyd. po śmier. jego przez Michelet'a w Berlinie 1833-36 - drug. wyd. 1840-43. Wiado:

że wystąp: Heg: stano. epo: w rozwoj. umysło. Niem.
a tak: na inn. naro: zostawi. na Włoch. i Pola:
wywar: wpływ potęż: Trelek: o dziej: filoz: ugruntow
wpływ ten ale w spos: bezw. szkodli: bo jeżeli: filozo
jest wszystki: objaw: reflek: naro: to fałszy: opowiedziane
dzieje tej reflek: muszą we wszyst: pozosta: obraz
karykaturalny całe: rozwo. ludzko. Nie tut. mieś:
wyłoż. obszern. wszystk. błę. historyozof: Hegl: które
zrod: wynikł: nieubłag: konsekwen. z jego założ:
metafizy. Nie wolno jedn. pomin. że system: dzisiej
mędr: przedsta: fałszy: bo w świet. swoi. logicz.
teor: jedyn, n.p. Platono. podsaw. włas: swoj:
myśli, innym miejsc. ustawia, n.p. Locke ma. Całe
zresz. jego meto: dziejopisars: jest błędna, bo jakkol
myśli niekto. w niej są prawdzi. n.p. że wiedza
filozofi: rozwija się stopnio. wedł. pewn. ogóln. praw
logicz: to jedn: Heg: zbyt: porzadu i jednostronn.
skreślo: naw. to, co w niej jest praw: doprowa. do
niedorzecz: Kuhnle: Fałsz: bow. jest, żeby każd. syst
filozo. bez wyjąt. miał w dziej: uprawnio. stanowis:
i na tem stanowis. nawi. był względ. prawdzi.; fałsz.
dalej jest, jak zresztą pokaza: druga połowa nasz.
stule: że z syste. Heg. skończ. się rozwoj filoz:
i że po nim dalsz. post: jest niemożl.; fałsz. nareś.
jest, że każd. syst. filoz. odpowia. jakiejś katego.
logicz. heglow: , że syste. następują po sob. w tym
samym kolejnym. co katego. logicz.

[– W duchu Heg: a po części pod wpływ. bezpośr. jego
nauki cały szereg pisarz: uprawia dzie: filozo: Z
nich wymien. tyl. dwóch, Schweglera i Erdmanna,
bo Kuno Fischer, najświetn. reprezen. tej szko:
opracow. tyl. dziej. nowoży: a Zeller tyl: grecką
a w zarys: także filozo. od Leibni. do naszy. czas.

Albert Schwegler: Geschich. der Philos: im Umriss.
Stuttgart 1848 – 8 wyd. 1873. Liczn. wydan. tej książ:
naw. po śmier. auto: i przetłu. jej na wszys. języ: dowod.

pewn. populern. młódź młodzie. gotując się do egzam.
Nar bliż. obchod. ona dla polsk. przekład. który ogłos.
w 1863 Ks. Fran. Krupiński w Warsza: pod tytu:
„Historya filozofii w zarysie." Pomnożył ją stum.
dodatk: „o filozofii w Polsce". Ten przekład: jest dotąd
jedy. książ. z któr. może. się w nasz. języ. uczy. histo.
filozo: a nadto nie dosyć może. ubolew: bo do tłum:
niedostat: orygin. dod. tłum. jeszcze. swoje, więc. Co do
orygin. to nale: pamięt: że Schwegler ~~był uczn~~
jak przyz: jego Zeller studiów teologii protest. w Tubindze, ~~wściekło:~~ ~~uczn:~~
u stępne Baura, a wpływ był zwolenn. Hegla. Jego dzieł: Das
nachapostol. Zeitalter in den Hauptmomenten seiner
Entwicklung. Tübing. 1846 w 2 tom. i rozpra. niekto:
w „Theologische Jahrbücher" organ. szko. tubing:
(o któr. zob: moje dzieł: O ponadt. chrześcijaństwa)
uniemożl: jego karyę: teolog: i skłoni. go do
poświęcenia się filozo. i histor. starożyt.+ Jego Histo.
rysunk. wiele: doprowadzo. tyt. do swojej pomik.
jest dzieł. znakomi.; które może: ~~może~~ rywalizow. z staro.
histo. rym. Mommsena, jego „histo: filozo: grec:"
wyda. na nowo bardzo starann. przez prof. Koestlin'a
jest wstęp: wykład. podręcz. Jego podział: Za
to jego „Geschichte der Philos. im Umriss" bywa
na niedost: A nawet brak w niej bibliogr. wiadomo:
ponadto: opracow: za krótko. Kości. a scholasty. średniow:
tyt. ~~[illegible]~~ w tym celu przytoczo: na jedn. karcie, aby dowiedz. że
nic zajmow. się niedziw: To dobr: poda: za tylko głosi.
myśli filozo: ale nie da wyłoż: ich nauki, które mogą
zaś uczn. z księgi ~~[illegible]~~ dokład. wiedzy ich syste.
Po owszem. wyko. oczyt. syst. Hegla ze głów. objaś. myśle.
tak: , wedł. nie: sądz. wszys. inn. syste. Prze-że ~~[illegible]~~.
nie adopto. wszystk. pogląd. historyozofi. swe. mistr.,
nie identyfi: systemów z sobą. Kategor: logiczn. ale
pomi. to ~~[illegible]~~ wypra: dla syste: Heg: stosowa. dowolnie:
i wyj. jego terminol: co oczem: ~~[illegible]~~: inn. syste: w sfery.

+ Podobn: Zeller, zniechęco: do teol: przerzuc: się wyłącz. do upra: filozo:

ukaru. świet. Tam. pogorsz: jenn: te niedorzte: oryginału prze otwar: niektó do scholas: i do relig. katol. a w dodat: o filozo. polzk. powod. się w rząd. swoich najskrajn. antychrześ: racyonaliz.

Eduard Erdmann napis. Grundriss der Gesch. der Philos. w 2 tom. Berlin 1866 2ie wyd. tamże 1870. Erdm. jest tak. heglist. ale umiarkow: Ogrom. obczytan: streszcza on praw. każ. książ. z pierw. ręki i dzięki temu: i wyczerpują: ~~wyłącz~~ rozwija. także o wzmiej. i ~~głów~~ ojców kośc. i scholastyk. Erdm. nie jest ani zuchwym. stylist. ani samodziel: myśliciel: lecz sumien. pilu: zbiera: kto-poń. tyle krytyczn. i zdrow. rozsąd. się tower jego nauko: w wiel. jermar. tężek: rozsąd: chodz. potop i nie zawodzi czytelu.

Po śród heglist: krót. wzmian. pośw: Juliuszowi Braniss, głów. dla tego, że był mim uznany. Chciał napis: histor. filozo: powsze: od Kant, ale wyd. był. pierw. tom: Geschich. der Philos. seit Kant 1er Bd. Breslau 1842. Ten pierw. tom obejmu: pogląd: na rozw. filoz. greck. i średniow: pisa: świetn. językiem i petu. myśli genial: Aut: ~~wogól~~ katolicki nie bezpośred. się pod Schleiermach. i Hegl: i ucłow: na ich system: zbudow. nowy, któr. jedn: nie okaz. się (żywot. od inn. prób podobn: pogodz. Heglizmu z protest. religią. Nale. dodać że Br: z młodzie: był żyd: a stąd jego protest: miał pewn. cechy panteistyc.

Z obo: materyalis: wymień. Dühringa: Kritische Geschich. der Philos: von ihren Anfang. bis zur Gegenwart, Berlin 1869 ~~pow~~ 2e wyd. 1873. pot. nastąpi. jenn. jedn. wyd: a zapew. będ. ich więc. Powi: uczłow: niem. prof: aby pognęb. auto. jenn. ze życ. w zupeł. nędze: Żad. książ. Düh. (a najwięc. ich nie:) nie zasług. na podo: lekcew: pochod. jedyn. z osobist. motyw. zatarcia: profes. berlin: Histo: filoz: Dühr: nie jest pisa: bezstron: bo aut. w stosu. do mniej. pism. niż w żało. lub nen. nienaw. obrzew.

pom: to książ: da zostaj: na uważ: przeczyt: dla sumien.
studj: auto: i uwag wier. bard. trafn.

Z pomięd: Katol: dziejopisa: filoz: wymien.

Alberta Stöckl'a: Lehrbuch der Geschich. der Philos.
Mainz 1870. 2e wyd. 1875. Stöckl jest uzna. kompilato:
i gruntown. znaw. filoz: scholasty: który przeważ. się trzy:
w swo. Lehrbuch der Philos. który dwakroć się bieżn. wydań
Młodzież wprowadza: stud. filozo. nie moża. wśród niem. auto.
lepsze: polec: przewodn:

Dr. Paul Haffner: Grundlinien der Gesch. der Philo:
Mainz 1882. w 2 częś. Autor (teraz bisk. moguncki.)
nie chciał: napis: wyłącz. podręcz: lecz dać pogląd na
całą histo. filoz: z punk. widz: chrześ. Książ. ta dla
wznios. oryginal. myśli, stylu piękn: a bard. barwn.
przedstawia. różn. sys: zasł. na wiel. uwa: rzadk.
porządku:

Dr. Vincenz Knauer auto: benedykt. w Wied:
napis: Geschich. der Philos. mit besonder. Berück-
sichtigung der Neuzeit. Wien 1882. napis. z
wiel. ciepł: przekon, z wiel: znajomo. rzeczy: i z wielk. rozbior
nowej trafnej: zapatrzenia:
Przegląd niem. historyk. filoz: kończ: książ: bardzo
rozpowszech:

Fryderyka Ueberweg'a: Grundriss der Geschich. der
Philos. Berlin 1862. 3e wyd. w 1867. 5e wyd. ... w 1876
po śmier. aut. wyd. przez prof. Heinze w Lipsku. Jakkol.
aut: jest zdeklarow: materyali: z pewn. przymież: materer:
idealiz: nie moż: dość wiel: uwagi: zdew. tej
pracy dla niespospo. zalet dydakty: Przedsta: ona w 3 tom. nie
bard. grub. całą histo. filoz; cały materyał: bibliogr.
i ważniej. twierdz. filozof. od staroż. studen przyda:
Filozof. czasów końco. i średn. wiek. tak obszern. trakto.
jak wyd. przed tem i to umożeb. niestety drobn. druk.
Jako podręcz: książ: powin. być w ręku wszyst. a że
tak jest rzeczywi. o tem świad. liczne wydania

W Francyi pierw. poważ. i ue obszern. stud. opr.: histo. filoz: napis: Józef Degérando: Histoire comparée des systèmes de la philosophie - Paris 1804 w trzech tom: W r. 1823 wyd. autor: po raz drugi to dzie: (poprawio. i pomnożo.) w czter. tom. Pierw. wyd: przetoż. Tennemann na jęz. niem. i wyd. w Marburgu 1806 w dwóch tom.

W filoz: był Deg. zra: zwolenn. Condillac'a, późn. więc: zbliż. się do Locke'go, którego zasa: jak wszyst. Condillac exager.: a przy schył. życ: coraz więc. zbliż. się do spirytualis: zapew. pod wpływ. wielk. syste. przeszło. które studyo. pisząc ich histor. Dzie: swoj. doprowadz. auto. był do odrodze. nauk. t.j. do XV w. Ituwz. stano: staw. głośn. auto: a jakkol. dziś w wiele częś. zosta: prześcigni. now. studya: nie straci. przecież to swoj. warto. Zaw: dużo poglad. ciekaw. i mnóst. szczegó: waż. i jasno przedstawio. Gdy się zważy że wte. gdy aut. pisa. swoj. dzie: żadn. porząd. histor. filozo. nie istnia. w jego ojczyź: a Tiedemann, Buhle, ~~Jaden~~ Tennemann tem szczęśl. były nie znani a wszę: nawe. nie ukończy. swoich historyi, to stano. podziw. nale. autora, który mnóst. syste: gruntow. wyłoż. i pod jed. tem. przewodn: histor. podciąga. Tą ~~ideą~~ myślą przewod. był probl: ideologiczny, czyli pytan: jaki począt. mają nasze idee? skąd powsta. ~~ide~~ wiedza ludz? Probl. ten, zajmując. z wszystk: ~~[illegible]~~ zajmow. ~~[illegible]~~ w najwyż. stopn. Locke'go i Condillac'a. Nic dziwn. że tak. Dege. był nim zajęt: wyłącz. Ale zamiast przedstaw. wszyst. syste: z tego jedn. punkt. widze: był dla całe. dzie: niekorzyst. i zaszk. jego jedno. ~~[illegible]~~ o która tak. bar. chodzi. auto. Był on zmuszo: podzieli. dzieło swoj. na dwie części: w pierw. wykłada syste: w drug. je krytyku: Stąd liczne powsta: a sam autor dzie: był arbitral: bo ~~jakk~~ jakkolw. probl. począt. idei jest ważny: nie wszyst. jedn. filozof. uczyni. go osią swoi. syste.

Victor Cousin sam uchodz. za odnowic: study. filozof. w Fran. wykładał: wykład. histor: filoz: przez szereg lat, a pisma: świetn: i łatw. język: zainteres: szer: publiczn. do poznania: syste: obcych: zagranicz. Ponieważ jego wiel: ~~prace~~ wszystkie prace, jak wydania dzieł Kartezyu:

i dzieł Plotyna, które po wszystk. ciąg. były niedostępne; przetł. piękn. przekł. wszystk. pism Plato. i biogr. jego prac. wyd. Historya ośw. w Fran. a wymien. były dzieła, ułożone się do nowe. przedmiot. Histor. filozo. nowożytn. wyd. w dwóch seryach, w porząd. w jak. je wykład. w College de France. Każ. serya składa się z 5 tom. a były wspól. Cours de l'histoire de la philosophie moderne. Pierw. tom drug. seryi zawie. ogól. Introduction à l'histoire de la philosophie Oprócz tego wyd. w jedn. tom. Histoire générale de la philosophie, która się liczn. docze. edycyi. 7a jest z r. 1856. Docho. ona do koń. XVIII stul. Nadto wydał: Fragments philosophiques pour servir à l'histoire de la philosophie w 5 tom. Wyd. 5e w Pary. 1866. –

Cousin ma niezaprzecz. zasługi w swej ojczyź. Pierw. zaznaj. się dokł. po niem. przeto. podróże po Niem. w celach nauko. pierw. zwra. uwag. w swej ojcz. o wiel. syste. niem. które po Kancie za Rzeczp. Ale nie tyl. dla Francu. jego wykład. histo. filoz. za wzór. Pisze jasno, z świetn. i wspa. wymową. a dokład. przedsta. pisany o któr. trakt. Zwł. bard. dobr. syste. francu. i angiel. od Kartezyu. i Locke'go aż do Condillac'a i szko. szkock. które były nadzw. jasne a gruntown. wyłożonymi o tych syste. nie znajdz. lepsze. przewodn. A jego lekcye o Kancie za wzór. dobr. wykład. Gdyby nawet kto znał Kanta z oryginał. nie zawa. dowiedz. się i jak ciemna filoz. królewiec. odbi się w jasn. głowie. eklekty. nad Sekw. ~~Kolikolwiek~~ Eklektyka jako szkoł. uczn. Cousin'a i ~~wszyst~~ znajdzie się z jego zwolenników, ale w niej ujawni. się także wspom. słabo. jego meto. Niemożności. własn. syste. ~~lecz~~ wykład. i każd. co ma wydawać się być ~~dobro~~ prawdą. musi. iże cały syste. ma myśli. bo drog. tyl. zupeł. sprawiedl. dla objętości rzeczy, gdzie kto sam chce ma żadn. pewn. Stosun. świata świat. dla nie unikał Boga. siły twór. a wbrew. się o panteizm. nie bronił zasad konsekwen. przeprowadzo. Dla tego wypis. eklektyzm ma swoj. chwiej. i zaczął powodzenie lada, bo wreszcie w publico

że Konstytu. francus. jest tak. rodz. eklektyz.: i że ~~tego~~ ~~tyge~~ ~~zgo~~
dla tego pokrewień.
jego filoz: odpowi: rostrzyg: potrzeb. polity. charak
teru: To też było filozo. jego panuj. w Fran. póki
trwa: rządy burżoazyi, t. j. aż do Napol. III.
ten bardz. że w później. lat. wrzuc. w dzieł. swój:
du vrai du beau du bien ustęp: swej pięknej filoz:
oraz więc pogodz: z Katolicyz. W tym celu porzucił
panteizm Szellinga, który: sympatyzo: w młodoś: a ~~wszyst~~ przyjął
~~zab~~ w teoryi poznawa: Kartezyanizm z podst. psychol:
Cousin dział. wszyst. syst: na cztery rodza: idealizm,
sensualizm, sceptycyzm, mistycyzm. Ten podz: ma
tę dogodno: że może w sposo. jasn. i ścisł: wszyst: prze:
filozof. jakiejś epo: na miej: z góry wyzn. położ:
i z tego szczegół. punk: widze. ~~ocenić~~, ale niebaw.
pokaz: się, że ten podzia: jest arbitral. a więc niepojęt.
dla zrozum. syst: Perypatetyzm n. p. ~~czy~~ starożyt: ~~czy~~
średniow. nie jest ani idealiz. ani sensualiz. w ścisłym
pojmowan. słow: Sceptycyzm najczęś. nie jest osobn. syst. i może
najróżnorod. przybier. formy a mistycyz: w filoz: jest
częs: idealizm. i t. d. Tak: ogóln. ~~sz~~ kategorye, pod któr.
miała się pomieś. najróżnorod. rzeczy, wyk. w błąd
wprowadz. czytel.

Wymień. jesz:

Nourrisson: Tableau des progrès de la
pensée humaine depuis Thalès jusqu'à
Leibniz. Paris 59 – 2e édit. 1868 4e édit.

Laforêt, Histoire de la philosophie. Bruxelles
1867. ~~Partie~~ ière: Philosophie ancienne. 2 voll
Uczon. rekt. i prof. filozo. w uniw. Louvain
zacz: pisać hist: filoz. z punk. widz. katol:
Bardzo uczo; obezna: z prac: nowożyt. na tem
polu. ale swoj. pracy, założo. na wzoru: szyrsze nie skoń.
Mitkowski zacz: ogłasz: przekła: pol: w Krakow: 73.
Dotąd ukaz. się tyl. Tom I a tak. zeszyt. tomu 2o.

Alfred Fouillée: Histoire de la philosophie Paris 74 1 vol.
W pierw. tom. opowia. dzieje, w drug: poda. głów: ustępy
filoz: Autor początkuj: nie bard. gruntow. swój przedmio. i jest tego wyżś: Opisu. zaznaj. przed filoz. o Sokrat. o filoz. Plat. i znajo. inne dzieł filozof.

W Włoszech mniej wiele. Dla dziej: filoz: chcesz: co do treśc. i znakomito. filozofija. autor. których też wsz. nie pozost. w tyle za Fran. i Niem. 2 przeto-nie: raczej. na wymien.

Agatopisto Cromaziano (pseudonim zam. Appiano Buonafede). Della istoria e della indole di ogni filosofia. Lucca 1766-81 i późn. wyd. w Wenecji. Tenże napis: Della restaurazione di ogni filosofia ne' secoli XV. XVI. XVII. Venezia 1785-89 - przetł: na jęz. niem. przez Karola Heydenreich. Leipzig 1791.

Z tegoczes. ogranicz. się do dwóch:

Bobba, Storia della filosofia, rispetto alla conoscenza di Dio, da Talete fino ai giorni nostri. Lecce 1873-74. 4 voll.

Augusto Conti: Storia della filosofia. Firenze 2 voll.

Narzu. z Anglik: wymien: tyl. jedn:

George Henry Lewes: The history of philosophy from Thales to the present day. Vol. I: Ancient philosophy. Vol. II. Modern philosophy: ~~[illegible]~~ edy. W Anglii doczeka: się dwie: kil. edycji. Niem. przekł. ukaz. się w Berlin: Geschichte der Philosophie von Thales bis Comte. 2 voll. ~~Berl~~ 1873 (2 wyd.)

Pols. przekł: albo już wyszed: albo niebaw. wyjdz. w Warsz: Lewes przez długi. pism. swoj. filoz: [illegible] na stat. [illegible] zwol: u pozytywis. zaryw. wielk. powagą: Jego dzie: o Goethem zjedn: mu rozgł. popularno. Stanowi. jego antychrześc. i antyfilozof.

III. Źródła do filozo: greck:
i bibliografie ważniej: ~~monografii~~ dzieł o niej.

Filoz: greck. albo zna. bezpośred. z pism filozo. albo pośred. ze wiadomo. ~~lub wyjąt.~~ przechowan. u inn. pisa. Pisma filozo. albo nas doszły w całoś: albo w ułam: Tendencyj niestety: los spot: wszystk. filoz: przed Sokra. Z dawniej: filoz: (Platon i Arystot.) najobszerniej: i najjaśniej: wspomi. o przeszł: lub spółczes. myślitiel. Jedna. dwaj ci genial. pisa: nie mieli zamie. przekaz: nam historyczn. obra: tyl: dla potrzeb polemicz: wymienia. poprzedni. lub żeby pokaz: jak dale: prob. jaki filozofi: rozt. poruszę. Plat. w dyalog. swoi: z pewn. swobo. poety: charakteryzu. osobisto. i nam. ~~swoich~~ przeszła. myślicie: Heraklita, Parmenidesa, Empedoklesa, Anaxagorasa, Pitagorejczyków i róż. sofist. Dla pozna. Sokra: dyaletk. jego pozosta. na zaw: źródł. pierwszorzęd:

To samo nale: powiedz: o Xenofoncie, który w pamiętni: swoich głów. wytłu: nam: sw. mistr. Arystot. w pierw. księ. swoi. Metafizy. przecho. głów. zasa: ~~poprzedni~~: tak wiem. pism. wspomi. o nich cz: Specyal. wypra: jego o róż. filozo. zagadn. tak samo Teofra. Tak samo zagin. prace history. później. Akademi. Perypatety. Epikurej. Stoik. dla tego o nich nie wspomin. szczegóło.

Zbawien. dla study. nauko. założen. Akade. alexandryj: nie pozosta. bez korzystn. wpływ. na dziejopisar. filozof. Zebra: w biblio. liczn. dzie. filozofi. Już Zenodot z Efezu, pierw. bibliote. na rozk. Ptolem. II Filadelfa utworz. katal. epiczn. poet. Następ. jego, Kallimach z Cyreny (294–224), filoz. i poeta, dalej prowad. prace katalogizowan. Spisyw. tak zwan. πίνακες czy. tablice znaw: autor. i dzieł ich: πίνακες τῶν ἐν πάσῃ παιδείᾳ διαλαμψάντων καὶ ὧν συνέγραψαν – dodaw. przy każd. auto. nietyl. spis jego dzieł, lecz tak. krótk. wiado. literac. i biografi. W spisach tych oczywi. nie mógł pomin. filozof. starożyt. –

Trzeci bibliotekarz, Eratosthenes (276-194) za Ptolem.
Euergetesa pisa: o różn. szko. filoz: περὶ τῶν κατὰ
φιλοσοφίαν αἱρέσεων i ogłosi. cenne badan. chronolog:
(χρονογραφίαι), z któr. czerp. jak się zdaj: Apollodor
w swoj: Kronic. wierszem napisa: oko: 140 przed Chr.
Z tej Kroni. ma Diogenes z Laerty wiel. swoi. wiad.
wiadomo. chronolo.

Czwartym bibliotekar. był Apollonius, piątym
Arystofanes z Byzancyum (254-177), uczeń Zenodota
i Kallimacha, a nauczy. sław. Arystarcha (209-137)
Ten Arystofanes ułoży. dyalo. Plato. w trylogie
o ~~te któr~~ czem później. będ. mowa

Przez cały drugi i pierw. wiek przed Chr: pisze
mnóst. uczon: w Alexan. Pergamum i w inn. stoli.
greck. ~~doxo~~graf. ... o pojedyn. filozo. ... szkoł. ...
Nazwi. ich zob. u Ueberweg'a Tom. I. str. 22.

Wszyst: te pra: nie zaw. wiel. warto: zaginę:
ale później. zużytkow. Dioge. z Laerty, który z nich
korzysta:

W pierw. wie: przed Chry: pojaw. poem. Lukrecyu:
o przyrodzie (de natura rerum), który jest bogat.
źródł. do znajom. filozo. Epiku. a pism. Cycero: któ.
są wszystkie ~~prawdziwym~~ skarb: wiadom: o wszyst. prawi: filozof.
pracy żyli przed Chry.

To samo powie. o pism. Seneki, pisa. w pierwszym
wiek. po Chr. za czas. Nerona.

Plutarch z Cheronei, pisa: pod kon. pierw. wie.
po Chr. a na pocz: drug: (um. 125 po Chr) nie tyl.
był biograf. sław. męż. lecz tak. filozof. platońskim.
Jego prace o dziejach: filozo. zaginę: ale jego „Moralia"
zawier. mnóst. szczegół. o filozo. stoicz. i epikur.

Claudius Galenus (130-200) ur. w Pergamie za
cesa. Hadrya. Ojciec Nikon, wykształcon. majętn.
archit: czuw. troskliw. nad jego wychow. Zrazu zajmow.
się filozo. pod wskaz. ... ... który miał ojc: jego,
później się medy: i doszedł w niej do sła. olbrzym. Dużo
podróżow. w cel. naukow. pot. osiad. w Rzym. około 164
praktyku. z wiel. powodzen. sztu. lekars. Był leka. nadwor.

L. Verusa, M. Aureliusza i Commodus'a. Cczas. przez zpółobywat. uw. w późn. staro. około 200 r. nie wiad. jedn. czy w Rzym. czy w mieśc. rodzin. Pergamum. Pisz. styl. wykwint. płyną ale bez jedn. prosto. Hippokrat. Po nim jest najznacznie. sztu. lekar. przedstawic. w starożytn. czas. Napis. olbrzym. encyklop. nauk lekars. ktoi. dla wiek. następ. były nieszczerp. źródł. wiadomo. medycz. Ale będ. wrechstron. wykształco. także filozo. zajmow. i dla wszyst. lekar. opracow. Własn. syst. jego jest kompila. z dzieł Plat. i Aryst. i nie wiel. ma warto. ale pism. jego są więcej nier. waż. dla dziej. filoz. W niej. odnosi. się do logi. i dyalekty. W pierw. odkry podob. jak twierdzi Arabo. czwar. form. sylogi. (termin pośredn. jest predyka. w przesłan. więk. a subiekt. w mniej.) Ta form. znajd. się zresztą w jego „Introdukcyi dyalektycz." odkryt. na gór. Athos przez Minoides'a Minas'a a wyd. w Pary. 1844 u Didot'a. Inn. jego pra. filoz. zajmow. się przeważn. wykład. dawniej. syst. n. p. rozpra. o Timeu. Plato. z ktoi. pozosta. ułam. Najważn. jego dzieło „o dogmat. Plato. i Hippokrate." w IX ks. ktoi. ponad. zaj. zbija Stoik. i Epikurei. wszyst. form. i zmia. przez jak. syst. ich przechodz. W koment. do dzie. Hippokr. o humorach ciekc. interpretc. głown. Dogma. Talesowe. i t. d. Pierw. raz wyd. Galena po grec. staw. Aldus w Wenecyi 1525 w 5 tom. fol. Druga edy. w Bazylei 1538 poprawniej. Z Łacińsk. przekł. ukaz. się Galen. i Hippokrat. w Pary. 1639–79 w 13 tom. in fol. przez René Chartier a najnow. wyd. zrob. Kühne w Lips. 1821–33 w 20 tom. 8°. Wyszły także przekła. Łaci. osob. Przypisyw. jemu dziełk. περὶ φιλοσόφου ἱστορίας jego nie jest a zgadz. się po więk. częś. z dziełk. de placitis philosophor. przypisyw. również mylnie Plutarcho.

Inn. sławn. leka. jest

Sextus Empiricus, żyją. w pierw. połow. III stul. z pochodzen. Grek, w Tarsus, gdz. tak. narodz. się jego nauczy. Herodotus Medicus. Nazy. się empiryk. ponie. w medycyn. należ. do szko. empiryk. która

wszel. spekula. nad isto. chorób uważ. za niewiaukow. i
nie mają: celu żadn: a opierała się wyłącz. na dośwed.
podob. gdy wszys. metodycz. leczy. każd. choro: w sposób
rozumowan. wedł. zasad filoz: i tak. nad isto. każd.
choro. lub. filozofów. Trzy. lekars. Sextusa zagi.
ale pozostałe: jego dzie: o ~~sceptycyz~~: zawiera: jakoby
kwintessen: pięciowiekow. dysput i ligi. wyjąt. z zatraco.
dla nas ~~dzieł~~ książ: filozof. sceptycz. Dzie: Sextusa mają
tyt: pierw: Πυῤῥώνειοι ὑποτυπώσεις libb. III. Drug: Adversus
mathematicos libb. ~~XI~~. Drug. dzie: jest ważniej obszerniej.
rozprowadz: i zestawion. treści pierw: a wypa. się na dwie
oddziel. części: z któr. pierw. obejmuj. ks. I–VI wystąpien. przeciw
ważnie. matematy: t.j. gramatykom, retorom, geomet.
arytmetykom, astrolog. i ~~[illegible]~~ muzykom. Druga zaś część
była: niezgrab. i rozwlekł. powtórz. pierw. części: walcz.
przeciw filozofom dogmaty: Sądzo. niegd. Sextus bar.
pochleb. Bayle go bar. lubi, Tennemann i Cousin
za surowsz. ale pochw. nie szczęd. Degérando nazwa. naw.
za pierwszorzęd. krytyk. i mówi, że to stąd. nadzwycz. jakoby
Bayle jakiś starożyt, że stoi na równi z Lucyanem i t. d.
Obecni rzeczow. znaw. tak w dziele jak w ganię. powie.
że ~~[illegible]~~ Sextus ma bard. mało swoj. a nie prow. krytyk. myśl.
Jeżeli wyda. się dowcip. lub bystr. to wted. gdy ~~kopiuj~~ wypisu.
dawn. autor. Dowcip Menodota, Agryppy, Enezydema
i scepty. inn. Ale nasz zagi: bo co wszel. był lepsz:
Sextus po swoje. przerob. i do swoj. dzie. wciel. Z tego
zrozu. nie można. na sob. zaw. skąd. wszed. wyjątk.
z sztucz. zdan. a ogół. cytu. swoj. powie: Nie jest
ani samodziel. w myśle. ani nawe. bar. uczon. bo oprócz
autor. swoj. szko: nie był. Stoik. i późniejsz. akademi.
Plato: zdaje się mało, Arysto. wcale nie czyt.
Styl jasn: ale powszechn: Za to Sext. jest pełen
w komentow. a obdarzon. wiel. pamię: objaśni.
każ. kwest. staran. i z wszyst. punkt. Zatem dla
stud. histor. filoz: jego dzie. są nieocenion. skarbn.
gdy chodz. o pozna. pism sceptyk: akademi. i stoik.

Flawiusz Filostrat był najstarsz. z rodzi. swoj:
ojciec, syn Werusa, tak. Filostr. zowią. się wykład. retory.
pod kon. II stul. w Aten. a wnuk tak. był profes. retor.

Flawiusz, po krót. wystap. w Aten. udc. się do Rzy.
gdz. licz. podów. retorów. filozof. gramaty. heveryarch.
z różn. powodz. polow. fortu. ~~Były~~ to za panow. Septim.
Sewer. który wiele chwil: jak. mi zostaw. wiód ~~po~~ kam. wojen;
powinę. ~~dał~~ naprzw. prawodaw. i podniosce. piśmiennic.
Zosta. z nim w blisk. stosun: ~~znak~~omi. prawodaw: Papinianę,
Paulę, Ulpianę. Chrześ. znaj. protegow. jak. utrzymu.
Tertull. ale późn. prześladow. Żona jego Julia Domna,
cór. kapł. słoń. z Emesus w Syryi, wykształco. a zagorza.
polityczka, a po swoj. położ. zbiér: na około: siebie literat.
massą: o wlan. nowo: życ. w obumieraj. relig. pogań.
Do tego gron. wred. Flawiusz Filost. a że relig. kaź. potrze:
jakichś ✕ ~~świat~~ księg święt. i jak. wzoru doskonc: napis.
na żądz. cesarzo. życi. Apolloniusza z Tyany, o który
krążą. wted. jak. bajecz. pamiętn: znajduj. chrześ. czytelr.
Greckiemu: który jest romans. filozof: dokon. w r. 217.
Pod. napis. „Żywoty sofistów", wiód który. mało jedn.
umieść. filozof. Jego εἰκόνες cz. Obrazy maj: pew.
znacz. dla histo. malarst. starożyt: Najnow. wyd.
w Pary: u Didot'a 1849: Philostratorum et
Callistrati opp. recognov. Westermann.

Pewn. wartr. dla pozn. starożyt. filoz. ma
także: dzie: Athenaei Deipnosophistae, który najnow.
wyd. w Lips. 1858 staran. Meineke'go. Daleko
więk. ma

Diogenes z Laerty, który. cz: wspomin. będz. Szczegó.
życi. jego nieznan. a chronol. zapęt. niepew: bo jedni,
jak Suidas mieszcz. go za August. inni z Dodwellem
dopie. za Konst. W. Prawdopod. żył około 250, bo
najmłod. z autor. przez nie. cytow. jest Ateneusz wspomnie.
a ten żył za Alexan. Sewe: (222 po Chr.) Gramat.
zaś Stefan z Byzancyum, pisza. około 500 po Chr.
nazy. go bez. stor. Spieraj. się uczo. czy był chrześcijan.
lub epikurej. lub też stoik: Wszyst. to domys. bez
podsta. pewn. Wiel. swoj. dzie: περὶ βίων, δογμάτων
καὶ ἀποφθεγμάτων, τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ εὐδοκιμησάντων
βίβλια δέκα, wyszł: na now. w 1830 w Pary. staran.
Didot'a – powinę: jak. pani, która była miłośniczk. Plato.
Poświęc. dedykc. zaginę: ~~dowy~~ nie wiado. jak nazyw. się,
domyśl. się, że Arria. Zna. ją był. z krótk. wzmian. w lib. III c. 47 przy żyw. Plato.

Hist. fil.

C.

Dzie. swoj. rozdziel. Diog. na X Ks. ~~niewidząc~~ jedn. za żadn. myśla przewodn: ani trzymaj: się planu jasne. W przedmo: dzie. on filozof. na dwie wiel. szko: jońs. i pitagor. czy włos. Jońs. się kon. ~~do~~ ~~na~~ Klitomachu, Chryzyppie i Teofraście a włos. na Epiku. Tym spos: Sokr: akade. i perypatety. co wszys. ~~naśladow~~ (corrected: wolnemi): szko: jońsk: tak samo Stoicy.

Ks. I. obejmu. tak zwa. mędr: aż do Ferekydesa, Ks. II jońsy: ~~młod~~ starszy: i młodsz; ~~od Anaxymandra~~ Sokrat. i jego uczniow. uwo. aż do Menedema. Ks. III. poświęcona Platonowi. Ks. IV: obejmu: akademi. od Speuzypa do Klitomacha. Ks. V: Arystot: Teofrasta i perypatety. aż do Heraklidesa. Ks. VI: Antystenesa i cyników. Ks. VII: Zenona i stoików aż do Chryzypa. Ks. VIII: Pitagora: Empedoklesa i Pitagorejczy: aż do Eudoxa. Ks. IX przedstaw: drum. rozejk: niezróżnoro. myślicie: Heraklita, Xenofanesa i wszyst. Eleatów, pot. Leucypa i Demokryta, atomistów, pot. sofis. Protagorasa, pot. Diogen: z Apollonii, jońsk. filozo: nareś. Anaxarcha, Pyrrona, Timona. Nareś. Ks. X prawie cała poświęco: Epikuro: a tyl: ostatn. stro: Posydoniuszowi stoiko: Najważ: owej dzieł: Stano. ~~kr~~wiedno: o szko. stoik: któr. doprowa. aż do Chryzypa. Akademi: kończy na Klitomachu, Perypatety. na Likonie. Jedn. Sceptyk. doprowad. aż do swoi. cza. t. j. mniej więc. 220 po Chr. Umie. po Tarsi. i żuc: pism. bywa.

W ojcach Kościo: znajdu. się wiel. wzmian. i wyjąt. z dawniej. filoz; ~~czy~~ Klemens Alexand. czy ~~Orygen~~ (corrected: Orygenes) czy Euzeb: czy Św. August, wszy: mali filoz: i wsz: cyta: dawniej. myślicie. Na szczegól. uwa: zasługu: dzie: przypisy. błędn: stawn. Orygenesowi: φιλοσοφούμενα ἢ κατὰ πασῶν αἱρέσεων ἔλεγχος. Nunc primum edid. Emm. Miller. Oxonice 1851. To samo dzie: pod tyt. S. Hippolyti refutationis om̄ hæresiū libroz X quae supersunt wyd. Dunker i Schneidewin w Getyndze 1859. Nareś. po raz trze. wyd. je Patricius Cruice w Pary. 1860. Pierw. ks. tan. odław: ogłos. już Gronovius w tom X^ym swe. Thesaurus antiquitatū græcaz. Lugd. Batav. 1701. W r. 1842 znaleziono na górz. Athos pełniej. manuskr: w X. ks: z któr. brakn. jed. 2^a 3^a i począ. 4^ej. +

+ Autor. nie mógł być Orygen: lecz albo jest nim S. Hippolit, ucz. Ireneusza, któr: miał on być rodzaj: antypapieża, potem więc zmarał przez chlub. męczei. Albo też. wedł. inn. auto. jest Tertull. co mnie się zdaje. bardz. nieprawdopod. dość wiedz. że Tertu. tak po grec. pisywa.

Ważn. źródł. do dziej. greck. filoz. są ówczesn. wypisy
Jana Stobeusza. W swoj: Ἀνθολογικόν (florilegium)
zebr. nie był: ustęp. wierszy. z różnych. poet. lecz i filoz.
Oprócz tego ogłos. Ἐκλογαί φυσικαί καί ἠθικαί – Eclogæ
physicæ et ethicæ. Następ. wyd. Aug. Meineke w Lips.
1860-64 2 voll. Czerp. Stob. z tego sam. źród. co wspom.
Pseudo-Plutarch i Pseudo-Galen, ale niektó. wypis. jego
są obszerniej.
W Komenta: do Arysto: jak. zostaw: Simplicyusz, Alexander Aphrodisiensis
i Jan Philoponus, tak. zachow. się dużo wzmian:
o dawn. filoz. i wyjąt. z ich dzieł; mianow. wyjąt. z zaginion. dzieł Arystot. i Teofras.
Eunapios Sardianus i Hesychius Milesius tak.
zasług. na uwa: pierw. wyd. w Pary. przez Boissonade
w 1849 – drugi w Lips. 1820 przez Orelli.
Naresz. nie wol. milczen. pomin. prac encyklopedy:
Focyusza i Suidas'a.
Photius ur. w Konstantynop. ~~[illegible]~~ zwan. post. cesar. w
Persyi i pot. pierw. sekreta. cesa. Michał. naresz. w 857,
choć świec. człow. i eunuch, wolą cesar. wyniesio. na
godno. patryar. Gdy pap. uzna. go niechc.: stał się
spraw. schyzmy w 858. Złożo. z patryarch. za Bazyl.
Macedoń. odzysk. godno. na nowo i dopie. przez Leona
Filozofa wyped. um. na wygna. w klaszto. armeń.
r. 891. Będ. zdol. bystr. i obszyta: posiad. wszy.
oblio: Napis: ~~[illegible]~~ oprócz inn. dzie: dwa bar. cenne:
λεξικόν – i βιβλιοθήκη, drug. zow. się tak. μυριόβιβλον
i zawie. wypisa: z 279 dzie: pomięk. wsz. dziś zaginion.
Dzie: jego wyszły w r. 1860 w patrologii Migne'a.
Ostatn. z źródło. pisa: jest Suidas, który
żył oko. r. 1000. i zostaw. rodz. Słownika (λεξικόν)
w któr: licz. poda. wzdm. biograf: licz. filoz: i wypisa.
z ich dzieł c. – Następ. wyd. Bernhardi'ego w Lips. 1853.

Uwagi ogólne, służ. za wstęp do dziej. filo.

1° Wyraz „filozofia“ oznacz. z początk: miłość wiedzy lub mądrości. Ale niebawem nabrał znacz. szczegół. i oznacz. osob. rodz. ludzi. Termin zajmow. się określ. podob. Pitag. w rozmo. z Leonem, pan. Fliazyi.

Zob. Pawl. Hist. filo. grec. I. 48.

Były ab. filo: badan. bezinteresow. prawdy. – obraz jarmar: na któr. jedni kupcz. drud. tylk. oglądą. i t. d.

Sokrates: dod. ety. do fizy: a Zenon stworz. dialekty.
Sokr. stwórca dialekty. zaród. do zagadn. przyro. jak. do spraw ludz. z wybit. kierun. prakty. i moral.

Sokr: u Xenof: mądrość powinna rozważ. to, co jest najlepsze w kiedś. spraw. a posługi. się dal. by mogła wybier. dobre a unik. złego.

Sokr. u Plat. w Apol: kocha. ludzi a być posłuszn. Bogu =

Sokr. u Xenof: znaj sieb. sam.

Sokr: znam tylk. mała rzecz, t. j. że nic nie znam =

Platon: wiedzy w sob. doskon. tylk. Bóg jed. posia; dla człow. tyt. mędr. zbyt wiel. bo tyl. Bogu przysłu. Kondycji człow. lepiej odpow: nazw. filoz: (miłośni. mądro.)
Filo. tyl. czat. obecny w mieście i t. d.
Filo. zajęty kontempl. isto. bezwzgl i t. d.
Filo. kocha zaw. to co jest; jest wied. tego, co jest. (idea)
Pawl. I. 50–57

Arysto. ma dwie defini: ogól. obejmu. wszyst. nau. prócz mate. drug. ściślej: = wiedza tego, co jest, o ile jest –
= nau. która bada pierw. przyczy. i pierw. zasa.

Mają to być najpier. i najogól. zasa; filo. nie ma służ. żad. korzy. materyal. lecz być bezinteresow. i mieć sieb. za cel ostat.
Człow. jest wol. gdy pracu. dla sieb. nie dla inn;
filoz. „ „ gdy ma za przedm. sieb. samą – w tem róż. się od wiedz. prakty.

Filo. jest nau. boskiej w podwój. znacze =
Bóg jest twórc. filo. bo jest ost. przyczy =
Inne nau. mogą być potrzebniejsze; żad. nie jest wyż.

Pawl. I. 52

2 Pawl. I. 53.

Defin. Aryst: filozo. jest wiedz. ostat. przycz. i zasad — nie sprzeciw. się dawniejsz: „wiedze bytu, ile jest bytem" bo nie moż. znać prawdzi. bytu, jeżeli się nie docho. do znajo. ostatn. jego przyczy.

Tak filo. gr. doszła do pełn. i jasn. przeczy. swoj. treści i metod, treść: jest byt ogóln. — idee według Plat.; byt ile jest byt. — u Aryst. metod. jest wznosze. się do przycz. ostat. — i poznaw. każd. rodz. bytu z ostat. wzrocz. i z Boga.

Defin. Aryst. pokrew. ci do któ. śred. wiek. a także do naszy. czas. wszystko. streszczał: Średniowie. cognitio rer per causas altissimas lub secundum supremae principia nie róż. się od defin. Aryst.

różni. tyl. w metod. — Oddzielo. od niej. filoz. od teol. dodatk.: za pomo. światła przyrodzon. i t. d.

Pawl. I. 54.

Po Aryst. Grecy nie mogą. nie zdoby. się na now. Defin.

Cyc: „wiedza rzeczy bosk. i ludz. oraz ich początk. i przycz.

„nau. rzeczy bosk. i ludz. oraz przycz. w któr. się zawier.

Sen: miło. mądro. i ubieg. się o nią amor sapientiae

ubieg. się o nią: za pomo. cnoty studium virtutis

Epiku: ubieg. się rozu. o szczęście.

Takie podz. filo: pozost: ten sam, któr. nakreśl. i przepro. w dziel. swoich Aryst:

Powiedz. że już za czas. Sokr: był on właści. gotów — bo do pierwsz. fizy. w któr. streszcz. się filozo. przedsokr: przyby. dialekt. w szko. eleack. — a Sokr. dod. etyk:

Te trzy dzia: przebyt. w syst. Plat. i dość wyraź. zarysow: przybr. u Aryst: form. systemat: przez utworze. metafi. czy. pierw. filozo. Do niej weszły już to badan. nad byt. wprzecz: przez dawn. Dialektyk: już to najogóln. zasa. filoz: przyro: tak iż według Aryst: filo. rozpa. się na Metafi. Fizy. Ety:

a oprócz form. dialekt. czy. logi i przeciwn. do nauk przygotow. czyli tak zwan. Organon.

Ten podz. przyjęły które i Stoi. i Epikurej:

Pawl. I. 55 =

Filo: nie miała być u Grek: tyl. teor. lecz i praktyę.

Cyc: tłum. nauki na zgod. któr. porz. rzecz. międ. życ. a prakt. filo.

To w wyżs. stopn. odno. się do chrześcij. filozof.

Pawl. I. 56.

Filo. nie mogą histo. poniew. tylko: Tak. się z poprzedz: a wywier. wpływ na następ: przez wza. – gdzie rozwój genet. tam histo.

Pawl. I. 57

Czy należ. przyj. epo:

Pomij. specyal. epo. greck. filo: pomij. dziś powszech. zgoda że jest na pozór. form. już to nowo: świat starożyt. dzie. się od śred. wiek. i od czas. nowoż.

Jakkolw. trud. oddziel. czasy starożyt. od wiek. średn. jedn: w histo. filoz: moż. przyj. za pewn. że filoz. greck. wygas. obumie: jako samodz: utwór ducha: na zach: po rzeź: Włoch i Grecy. przez Teodo: a na wschodz. przez zamknię. szkół neoplat. przez Justyn. w r. 529 – dzień zrządz. losu w tych sam. czas: gin. pod topor. kata Boecy: w więz. w Pawii na rozk. Teodory: Odtąd filozo. oraz wsz. zlew. się z teolo: a równocześ. uchodz. ze sumą wielk. wiedz. przyrodz. rozum. natural. przyrod. i moraln. jak dzisiej mówimy.

Ten stan rzeczy trwał na Zach. od Boecyu: aż do polow. XV wie: Jedny. z ostat. scholasty. w ścisłym znacz. jest Gabryel Biel + 1495 – jed. z ostat. misty. i scholasty: Jan Gerson + 1429 =

Owczes. scholasty. ma i dzisiaj swoich wyznaw: ale i z treści i formy nieco podob. do dawniejsz.

Nowa filozo: zacz. się właściw. od odrodzen. literatu. klasycz. przez Grek: przybyl. na sobór floren: a później wielkiej do Włoch po zdoby. Konst. przez Turków 1453 = Poniew. od tego czasu aż do now. dni rzeźbił się rozwój. tylko: a prócz tej ~~wiek~~ wiek. nauk. rozumne przyrod. usamowolni. się w nowe duchow. kreacye o ling. porządk. stanu: zgoda że z końc. minion. stul. zamyk. się tak zw. filozo. nowsza, a nasz wiek 19 jako osob. traktow. jest epo: filozo. najnow. Ten ta końc. się na Kancie – ta od śmier. Kanta się zacz. – właściw. stopn. granicą wielka rewolu. franc: która podob. odgryw. rolę w rozdziele. czas. jakkolwiek Konstanty.

4

Porów. Henr. Struve, Wstęp krytycz. do filo. Warsz. 98 2ie wyd. p. 7 J uwat.

Zmiany w definicyi filozo. w czas. nowszych:

Przez średn. wieki panuj. defin. Arysto. zmodyfiko. wedł. potrzeb teol: Jak wspomn. jest ona nau. o najwyż. i ostatn. przyczy. rzeczy za pomo. świat. przyrodz.!

Gdy w XV i XVII wiek. zaczy. się nowa filozo. oderw. najprzód od teol. a nast. jej przeciw. zwrac. przyrodz. myśliciel. do dawn. defin. Aryst:

Bakon, jak Aryst: uważ. filo. za nau. której przedmio. Bóg, przyro. i człow. Jak Aryst. i Bak. wyróżn. filozo. pierw., która

1° trakt. o pewni. wspól. wszystk. naukom (zas. umysło.)

2° o zasadach ogólnych wszech rzeczy – ich możeb. i niemożeb. bytu i wiedzy, czyli o zasad. przedmioto. lub metafizy. poznaw. – gdy pod 1° chodzi o zasady form. czy umysł. poznaw. i t. d.

Kartezyusz ma filoz. za nau. o wszystk. co moż. być pozna. za pomo. pierwsz. przycz. i zasad = nie róż. się od Arysto.

W XVII i XVIII wie: coraz więc. uwydat. się różni. międ. filozo. a inn. nauk: a różni. ta poleg. głów. na rozbio. umysłowo. ludzk.

Korzyst. z tych prac:

Kant określ. filoz. jako nau. opart. na samodziel. zasad. krytycz.

" " " " o związ. wszelk. poznan. z istot. celami ducha ludzk. – Teleologia rozu. ludzk.

Tzw. Krytyka rozumu ludzk.:

W nau. wielki albo rozważ. więc. umysło. podmioto. ideal. czynni. wied. albo rzeczo. przedmiot. real. Stąd dwa pogląd. na isto. filo:

Pogląd idealisty. rozwij. Fichte, Schelling, Hegel i t. d.

Dla Fichtego: filozo = nauka nauk Wissenschaftslehre
= wzbród świadomo. jaźni

Dla Szellin.: = poznaw. bytu za pomo. idei – Wissensch. des Seienden durch die Ideen –

" Hegla: nauka bezwzględ. idei, będąc. i byt. absolut.

W szkole pozytyw:

dla Aug. Comte filoz: suma ostatn. wynik. nauk speczyal.
Jest jakb. encyklop. wszys. nauk: mate. astro. fizy. chemii.
biolo. socyolo. Wszelk. zamorz. bad. filo. zyklucza.
Zarz. po nauce. obrad. się z psycho. a logi. zupeł. ignoru.

dla Spenc. = nau. o najwyż. uogólnieniach — w przeciwień. do nauk
speczyal. któr. nie doprowad. do tak. najwyż. uogóln.

dla Wundta = nau. ogól. obejmuj. w jed. wolz. od sprzeczno. syst.
zasoby wied. zdobyt. przez nau. speczyal:

Eutyfron.

Sokrates zwykłe swoje w Liceum przechadzki przerwawszy, idzie do portyku Królewskiego. Eutyfron spotkawszy go w drodze, dowiaduje się, że niejakiś Meletus zaskarżył go, że psuje młodzież ateńską, wprowadzając bogów nowych a starym cześć odbierając. Meletus młody to człowiek, o długich włosach, nie bardzo szlachetnych rysach, nosie orlim, który nawiasem powiedziawszy, nie uchodził za piękny. Tak go maluje Eutyfron. Człowiek to także nie osobliwy. Wieszczek zdaje się, z powołania i kapłan, idzie ojca zaskarżyć, jakoby winien był zabójstwa. Robotnik najemny na folwarku Eutyfrona w Naxos zabił niewolnika domowego. Ojciec Eutyfrona kazał go uwięzić, dopóki nie nadejdzie z Aten decyzya, jak z nim postąpić. Uwięziony tymczasem umarł, podobno z głodu i chłodu, a Eutyfron porywa się do obowiązku wezwania własnego ojca przed sąd o morderstwo. Straszny powstał krzyk na niego: mówią, że to bezbożna rzecz, aby syn własnego ojca cytował przed kratki. Ale cóż oni wiedzą, mówi Eutyfron, o tem, co pobożnem lub bezbożnem. Ty zaś widocznie na tem znasz się wybornie, dorzuca Sokrates, skoro nie cofasz się przed tak ogromnym krokiem; mógłbyś mnie nauczyć swej mądrości i tak obronić przed Meletusem.

Zaczyna swą lekcyą Eutyfron. Na zapytanie Sokratesa, co to jest pobożnem, a co bezbożnem, odpowiada śmiało: ścigając mordercę lub świętokradzcę lub podobnego przestępcę, bez względu na to, że to ojciec lub matka, działam pobożnie; czyniłbym bezbożnie, gdybym zrobił przeciwnie. A zapatrzcie się na przykład Bogów. Zeus, najlepszy z nich i najsprawiedliwszy, własnego ojca ukarał sromotną raną, za to, że dzieci pożerał swoje; mnie zaś ludzie za złe mają, że własnego nie oszczędzam ojca; inną widocznie dla bogów, inną dla mnie mając prawidło.

Menon

Meno: bogate. paniczo. z Tessal. który później bez wstę. bez. det

źle skoncz. w star. persk. (zob. Xen. Anab. II.)

dowód. Sokr. po kil. nieud. defini. że w każd.

vez. czo: jest rodz. wiedzy i mówi: jej się uczą.

w drug. czę: po krótk. zremięd. z Anytos: zwin

argumd. odkrycz: dowód. Sokr. na odr. że cno-

mie daj. się uczy. bo dot. nie było co uczy.

[illegible]. cno. co uzy. - zat. nie jest wiedz. -

Gdyb. Men. nie wsz. nie zawiod. prócz dróth tych

też zob. więcej przeciw. niedotyczą. b. w drugiej.

Platonicz. - przew. żąd. roli i uzbrodz. - to za zupeł.

ćwicz. dialekty. jak więced. inn. dział. Ale

w pierw. czę: zaczyna się styczn. epiz: z młod. niewol.

Menona: z który. przez umiejęt. pyt: Sokr. wydob. kwadr.

~~[illegible]~~ że kwadr: nad przekąt: ~~[illegible]~~ dwa razy jest dwa razy [illegible]. kwadr.

od niej. większy. ~~Lekarz~~ Pozytyw. tenpedago: ma

stwierdz. a zaraz wyjaś. przenośn. mitu,

wedł. który. dusz: jeśli wcl. poprzedn. przeby.

żywo: a w ~~[illegible]~~: tyl. ~~przypom~~ sob. co

oglad. w dawniejszej. Wiedz. zat. jest przypom.

Epiz. ten przytoczo. w Fedo: (str. tego tomu)

niektór. wai. dla psycho: platoń. nad. dział. główn.

znacz. A drug: przyby. mu z który. wzgl:

który. tut względn: zajmu. się różni. międ.

wiedz. a zdan. prawdz: Twier. cno: nie jest wied.

ani uczon. być nie może. musi być zdan. prawdz.

wpajan. w dusz. od bog. =

23.

K. 23.

9. IX. 1953. Jak